

Studiebrief 201/3/2013

Finansiële rekeningkunde vir maatskappye

FAC2601

Semester 1 en 2

Departement Finansiële Rekeningkunde

Geagte student

Ingesluit inligting met betrekking tot die eksamen, groepbesoeke, die oplossing vir werkopdrag 03/2013, 'n raamwerk oor hure sowel as die Mei 2012 eksamen vraestel en oplossing.

Kontakbesonderhede van die module is soos volg:

Telefoonnommer: 012 429 4238

E-pos: FAC2601@unisa.ac.za

Bar code

Gebruik asseblief die volgende e-pos of sms nommers vir administratiewe navrae:

Beskrywing van navraag	Kort SMS kode	E-pos adres
Aansoeke en registrasies	43578	Study-info@unisa.ac.za
Werkopdragte	43584	Assign@unisa.ac.za
Eksamens	43584	Exams@unisa.ac.za
Studiemateriaal	43579	despatch@unisa.ac.za
Studenterekeninge	31954	finan@unisa.ac.za
myUnisa	43582	MyUnisaHelp@unisa.ac.za
myLife		MyLifeHelp@unisa.ac.za
Gradeplegtighede		gaudeamus@unisa.ac.za

Vir enige verdere navrae en hulpverlening kontak asseblief die Kollege Inligtingskoördineerder:

Me Portia Ngcobo
Telefoonnommer: 012 429-3925
E-pos: CEMSenquiries@unisa.ac.za

Met beste wense,

DOSENTE: FINANSIËLE REKENINGKUNDE VIR MAATSKAPPYE (FAC2601)

BYLAE A: EKSAMEN
BYLAE B: GROEPBESOEKE
BYLAE C: OPLOSSING TOT WERKOPDDRAG 03/1/2013
BYLAE D: HURE RAAMWERK EN VOORBEELDE
BYLAE E: MEI 2012 EKSAMEN VRAESTEL & OPLOSSING

BYLAE A: EKSAMEN

- (i) Ons wil u aandag weereens op studiebrief 301 vestig met betrekking tot eksamentegniek en wil weer net die volgende beklemtoon:
- Nommer al u vrae baie duidelik.
 - Beantwoord elke vraag op 'n nuwe bladsy. Moet asseblief nie twee vrae op dieselfde bladsy doen nie.
 - Bly by die tydskedule vir elke vraag. Sodra die tyd vir die vraag verstreke is moet u met die volgende vraag begin. U kan dit nie bekostig om 'n vraag uit te laat nie.
 - **Skryf netjies en struktureer u werk sodat dit maklik leesbaar is.**
 - Dit is belangrik om te antwoord wat in die vraag aan u gevra word. Maak sodoende seker dat u nie onnodige werk doen en dus waardevolle tyd mors nie.
 - Werk deur al u studiemateriaal en moenie net op ou vraestelle konsentreer nie.
- (ii) Die eksamen bestaan uit 'n twee uur vraestel wat 100 punte tel. Die hele leerplan kan in hierdie vraestel getoets word. Hier is 'n paar wenke om u toekomstige studies te verbeter (hierdie wenke is gebaseer op foute wat die studente in vorige eksamens gemaak het). Onthou hierdie is nie 'n opsomming van wat om te studeer nie, dit is slegs riglyne vir die eksamen:

LET WEL: Neem asseblief kennis van die nuwe terminologie wat gebruik word vir die finansiële state

1. Staat van wins of verlies en ander omvattende inkomste (Staat van omvattende inkomste (SvOI)):

- Maak seker dat u weet hoe om finansieringskoste te bereken en toon u **BEREKENINGE** duidelik aan.
- Onthou om ander omvattende inkomste te bereken en te openbaar.
- Aantekening op wins voor belasting: Maak seker dat u weet hoe om die verskillende aantoonbare items op hierdie aantekening te openbaar en toon u berekeninge in hakies.

2. Staat van finansiële posisie (SvFP):

- Toon alle berekeninge. Dit kan tussen hakies langs die item gedoen word of deur terug te verwys na die berekeninge op 'n ander bladsy, maar onthou om kruisverwysings aan te toon.
- Bestudeer hoe die aantekening op finansiële state geopenbaar moet word en dui berekeninge apart op hierdie aantekeninge aan soos nodig. Aantekeninge is nie net berekeninge nie, dit is ekstra inligting vir die gebruikers van die state en moet geopenbaar word.

- Eiendom, aanleg en toerusting (EAT) is altyd een inskrywing in die SvFP. Die totaal op die EAT aantekening moet dieselfde wees as die totaal in die SvFP. U sal in beginsel 'n punt kry as die bedrag dieselfde is. Onthou om die ekstra inligting direk onderaan die EAT aantekening te verstrek ten opsigte van die beskrywing van die eiendom.

3. Staat van verandering in ekwiteit:

-
- Verseker dat u weet hoe om die begin saldos te bereken. U kan u kennis van hierdie onderwerp slegs verbeter deur hierdie soort vrae onder eksamen toestande te oefen.
- Neem asb kennis dat dividend normaalweg aan die einde van die finansiële jaar verklaar word nadat alle relevante transaksies in berekening gebring is. Lees wat die vraag van u vereis om te doen en toon altyd al u berekeninge met spesifieke verwysing na byvoorbeeld al die tipes dividende (bv. gewone dividende, kumulatiewe voorkeurdividende en voorkeurdividende).

4. Teorie:

-
- Bestudeer asb alle relevante vrae in werksopdrag 3 en in die studie gids. Verwys ook na die handboek waar nodig.

5. Hure:

-
- Toon al u berekeninge aan.
- As 'n finansiële sakrekenaar gebruik word, toon alle stappe aan (bv. Identifiseer bedrag gebruik vir huidige waarde, rente, ens).
- As die formule gebruik word, toon alle stappe en berekeninge.

BYLAE B:GROEP BESOEKE – EERSTE SEMESTER

Let asseblief daarop dat gedurende 2013 **GEEN** groep besoeke sal plaasvind nie

Die dosente sal soos in die verlede nogsteeds te alle tye vir u studente beskikbaar wees.
Verwys na studiebrief 101 vir volledige kontak besonderhede.

BYLAE C: OPLOSSING: WERKOPDRAG 03/2013**OPLOSSING 1****VULA BEPERK****STAAT VAN WINS EN VERLIES EN ANDER OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2006**

	Aantekeninge	R
Inkomste		12 000 000
Koste van verkope		(5 000 000)
Bruto wins		7 000 000
Ander bedryfsinkomste		245 000
Verspreidingskoste		(1 200 000)
Administratiewe uitgawes		(3 000 000)
Ander bedryfsuitgawes (1 025 000 – 255 000)		(770 000)
Finansieringskoste [(1 800 000 x 15% x 6/12) + (1 600 000 x 15% x 6/12)] (Berekening 2)		(255 000)
Wins voor belasting	1	2 020 000
Inkomstebelastinguitgawe		(585 800)
Wins vir die jaar		1 434 200
Ander omvattende inkomste		-
		-
Totale omvattende inkomste vir die jaar		1 434 200

VULA BEPERK**AANTEKENING VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2006**

1. Wins voor belasting word getoon nadat die volgende onder andere in aanmerking geneem is:

	R
Inkomste	
Wins met verkoop van niebedryfsbate	10 000
Inkomste van filiale	
- Dividende	90 000
- Rente	45 000
Inkomste uit ander finansiële bates	
- Genoteerde beleggings - Dividende	40 000
- Ongenoteerde beleggings - Dividende	60 000
Uitgawes	
Direkteursvergoeding	781 000
Uitvoerende direkteure	
- Besoldiging (766 000 + 5 200)	771 200
- Min: Betaal deur filiaal	(5 200)
Totaal betaal deur maatskappy	766 000

Nie-uitvoerende direkteure
 - Besoldiging (15 000 + 418 400)
 - Min: Betaal deur filiaal
 Totaal betaal deur maatskappy

433 400
(418 400)
15 000

R

Waardevermindering (36 000 + 525 000 + 66 500)

627 500

Ouditeursvergoeding

- Ouditgelde 75 000
 - Uitgawes 15 000

Verlies met verkoop van nie-bedryfsbate

14 000

Berekeninge

Direkteursvergoeding

A Salaris
 Onthaaltoelaag
 Gelde vir bywoning van vergaderings

B Salaris
 Onthaaltoelaag
 Gelde vir bywoning van vergaderings

C Salaris
 Gelde vir bywoning van vergaderings

D Gelde vir bywoning van vergaderings

E Gelde vir bywoning van vergaderings
 Salaris

G Salaris
 Gelde vir bywoning van vergaderings

Uitvoerend		Nie-uitvoerend	
Vula Bpk R	Bolo Bpk R	Vula Bpk R	Bolo Bpk R
			200 000
			12 000
		7 000	3 200
300 000			
24 000			
4 000			
180 000			
4 000			
		4 000	
		4 000	3 200
			200 000
250 000			
4 000	5 200		
766 000	5 200	15 000	418 400

2. Finanzierungskosten

8

1 800 000

Bereken finansieringskoste op bogenoemde 2 bedrae teen 15% p.j.

R

36 000

525 000

66 500

665 000

OPLOSSING 1 (vervolg)

NASIENSKEMA	Punte
Staat van wins of verlies en ander omvattende inkomste	
Inkomste	1
Koste van verkope	1
Ander bedryfsinkomste	1
Verspreidingskoste	1
Administratiewe uitgawes	1
Ander bedryfsuitgawes	2
Finansieringskoste	2
Inkomstebelastinguitgawe	1
Aantekening	
Wins met verkoop van niebedryfsbate	1
Inkomste uit filiaal	2
Inkomste uit ander finansiële bates	3
Uitvoerende direkteursvergoeding	
Vergoeding	3 ¹ / ₂
Betaal deur filiaal	1
Nie-uitvoerende direkteursvergoeding	
Vergoeding	2 ¹ / ₂
Betaal deur filiaal	1
Waardevermindering	3
Ouditeursvergoeding	
Gelde vir audit	1
Uitgawes	1
Verlies met verkoop van niebedryfsbate	1
Totaal	30

OPLOSSING 2

LAST RESORT BEPERK

STAAT VAN WINS OF VERLIES EN ANDER OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR GEËINDIG 29 FEBRUARIE 2008

	Aantekening	R
Inkomste (7 980 000 x 100 / 114)		7 000 000
Koste van verkope		(2 800 000)
Bruto wins		4 200 000
Ander inkomste (38 000 + 50 000 + 13 000)		101 000
Administratiewe uitgawes		(2 170 000)
Verspreidingsuitgawes		(268 000)
Ander bedryfsuitgawes		(354 250)
[370 000 – (15% x 120 000 x 6/12) – (15% x 90 000 x 6/12)]		
Finansieringskoste (9 000 + 6 750)		(15 750)
Wins voor belasting	1	1 493 000
Inkomstebelastinguitgawe		(421 950)
Wins vir die jaar		1 071 050
Ander omvattende inkomste		-
Totale omvattende inkomste vir die jaar		1 071 050

LAST RESORT BEPERK

AANTEKENING VIR DIE JAAR GEËINDIG 29 FEBRUARIE 2008

1. Wins voor belasting word getoon na inagneming van, onder andere, die volgende:

Inkomste	R
Billike waarde aansuiwering op finansiële bates teen billike waarde deur wins of verlies [100 000 x R0,50(R3,00 – R2,50)]	50 000
Wins met verkoop van niebedryfsbate [85 000 – (80 000 – 8 000)]	13 000
Inkomste uit filiaal	
- Dividende	12 000
- Rente	6 000
Inkomste uit finansiële bates	
- Genoteerde belegging	
- Dividende	20 000
Uitgawes	
Direkteursvergoeding:	
Uitvoerende direkteure	486 000
- Vergoeding [240 000 + 200 000 + 12 000 + (2 x 5 000)]	462 000
- Pensioen (besturende direkteur)	24 000
Nie-uitvoerende direkteure	137 000
- Vergoeding [120 000 + (1 x 5 000)]	125 000
- Pensioen (voorsitter)	12 000
Ouditeursvergoeding	48 000
- Gelde vir audit	40 000
- Uitgawes	8 000
Waardevermindering (berekening 1)	59 000

OPLOSSING 2 (vervolg)**Berekening:****1. Waardevermindering**

	R
1.1 Waardevermindering op toerusting	
Drabedrag 28/2/2008	48 000
Kosprys $(48\,000 \times 100 / 40)$ of $(48\,000 \times 5/2)$	120 000
Waardevermindering $(20\% \times 120\,000)$	<u>24 000</u>
1.2 Waardevermindering op motorvoertuie	
1.2.1 Voertuig verkoop	
Drabedrag 28/2/2007	80 000
Waardevermindering 1/3/2007 – 31/8/2007 $(20\% \times R80\,000 \times 6/12)$	<u>8 000</u>
Drabedrag 31/8/2007	<u>72 000</u>
1.2.2 Oorblywende voertuie	
Drabedrag 29/2/2008 $(240\,000 - 60\,000 - 72\,000)$	108 000
Drabedrag 1/3/2007 $(100/80 \times 108\,000)$	135 000
Waardevermindering 1/3/2007 – 29/2/2008 $(20\% \times 135\,000)$	<u>27 000</u>
1.3 Totale waardevermindering $(24\,000 + 8\,000 + 27\,000)$	<u><u>59 000</u></u>

NASIENSKEMA	Punte
Staat van wins of verlies en ander omvattende inkomste	
Inkomste	2
Koste van verkope	1
Ander inkomste	3
Administratiewe uitgawes	1
Verspreidingsuitgawes	1
Ander bedryfsuitgawes	2
Finansieringskoste	2
Inkomstebelastinguitgawe	1
Aantekening	
Billike waarde aansuiwering	1
Wins met verkoop van niebedryfsbates	1
Inkomste uit filiaal	2
Inkomste uit finansiële bates	1
Direkteursvergoeding	3
Ouditeursvergoeding	1
Waardevermindering	3
Totaal	<u><u>25</u></u>

OPLOSSING 3

VISION BEPERK

STAAT VAN VERANDERING IN EKWITEIT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2006

	Gewone aandeel- kapitaal R	10% Kumulatiewe voorkeur- aandeel- kapitaal R	12% Nie- kumulatiewe voorkeur- aandeel- kapitaal R	Surplus met her- waardasie van bates R	Reserwe vir verhoogde vervangings- waarde van nie- bedryfsbates R	Behoue verdiens- te R	Totaal R
Saldo 1 Maart 2005	1 500 000	300 000	550 000	500 000	250 000	350 000	3 450 000
Totale omvattende inkomste vir die jaar				1 000 000		800 000	1 800 000
Dividende (berekening 1)							
Voorkeur - kumulatief						(60 000)	(60 000)
Voorkeur – nie-kumulatief						(66 000)	(66 000)
Gewoon						(140 000)	(140 000)
Kapitalisasie-aandele uitgereik (1 200 000/6) x R1,25	250 000					(250 000)	-
Aandeeluitreikingsuitgawes afgeskryf						(25 000)	(25 000)
Oordrag na reserwe					90 000	(90 000)	-
Saldo 28 Februarie 2006	1 750 000	300 000	550 000	1 500 000	340 000	519 000	4 959 000

Berekening 1

Dividende:	R
Kumulatiewe voorkeur aandele (R300 000 x 10% x 2 jaar)	266 000
Nie-kumulatiewe voorkeur aandele (R550 000 x 12%)	60 000
Gewoon aandele(1 400 000 x 10c)	66 000
	140 000

Nota

- Let asseblief daarop dat die berekening van dividende op gewone aandele (verklaar as sent per aandeel) gebaseer word op die **aantal aandele** uitgereik, terwyl dividend op voorkeur aandele bereken word as 'n persentasie (%) van die **randwaarde** van voorkeurkapitaal.

NASIENSKEMA	Punte
Staat van veranderinge in ekwiteit	
Aandelekapitaal – gewone aandele	3½
12% Nie-kumulatiewe voorkeuraandelekapitaal	½
10% Kumulatiewe voorkeuraandelekapitaal	½
Surplus met herwaardasie van bates	1½
Reserwe vir verhoogde vervangingswaarde van niebedryfsbates	1½
Behoue verdienste	12½
Totaal	20

OPLOSSING 4**TRIO BEPERK****STAAT VAN VERANDERINGE IN EKWITEIT VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE 2006**

	Gewone aandele- kapitaal R	Merk tot mark reserwe R	12% Kumulatiewe- voorkeur- aandele- kapitaal R	Surplus met her- waardasie van bates R	Reserwe vir vervanging van bates R	Behoue verdienste R	Totaal R
Saldo 1 Julie 2005	432 000	-	149 000	-	20 000	80 000	681 000
Totale omvattende inkomste vir die jaar (<i>berekening 3</i>)		5 000		50 000		200 000	255 000
Aandele uitgereik 1 Jan 2006			51 000				51 000
Aandele uitgereik 31 Mrt 2006	56 000						56 000
Kapitalisasie-aandele uitgereik (<i>berekening 2</i>)	60 000					(60 000)	-
Aandeeluitreikingsuitgawes afgeskryf						(16 000)	(16 000)
Oordrag na vervangings reserwe					70 000	(70 000)	-
Dividende verklaar (<i>berekening 1</i>)						(38 820)	(39 060)
Voorkeuraandele						(90 000)	(90 000)
Gewone aandele							
Saldo 30 Junie 2006	548 000	5 000	200 000	50 000	90 000	5 180	898 180

Berekeninge:**1.Dividende:**

Voorkeur aandele

(12% x R149 000 x 2 jaar)

(12% x R51 000 x 6/12)

R

38 820

35 760

3 060

Gewone aandele

(360 000 + 40 000 + 50 000) aandele x 20c

90 000

2.Kapitalisasie aandele uitgereik:

Aantal gewone aandele op datum van uitreiking van kapitalisasie aandele:

R 432 000/ R 1,20 =

360 000 gewone aandele

Additionele gewone aandele uitgereik op 31 Maart 2006 :

40 000 gewone aandele

Totaal:

400 000

400 000 / 8 = 50 000 kapitalisasie aandele

50 000 aandele x R 1,20 = R 60 000

3.Omvattende inkomste vir die jaar:

3.1 Merk-tot-mark reserwe:

Billike waarde aanpassing van “beleggings deur ander omvattende inkomste” (not held for trading):

Aanvanklike kosprys :	R 10 000
Billike waarde op jaareinde: 10 000 aandele x R 1,50 =	R 15 000
Billike waarde aanpassing :	R 5 000

3.2 Surplus met herwaardasie:

Herwaardasie van grond:

Kosprys :	R 100 000
Herwaardasie bedrag :	R 150 000
Herwaardasie aanpassing :	R 50 000

Nota

1. Let asseblief daarop dat gewone dividende bereken word as sent per aandeel op die aantal aandele uitgereik, terwyl voorkeurdividende bereken word as ‘n persentasie (%) van die randwaarde van voorkeurkapitaal.

NASIENSKEMA	Punte
Staat van veranderinge in ekwiteit	
Gewone aandeelkapitaal	8
12% Kumulatiewe voorkeuraandeelkapitaal	3
Surplus met herwaardasie van bates	1
Reserwe vir vervanging van bates	2
Behoue verdienste	12
Totaal	26

OPLOSSING 5**5.1 TRIO BEPERK
AANTEKENINGE VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE 2006****5. NIEBEDRYFSLASTE**

	R
Langtermynlening	
Verseker	
12% Langtermynlening	80 000
Min: Korttermyngedeelte oorgedra na bedryfslaste	<u>(20 000)</u>
	<u>60 000</u>

Die lening is verseker deur 'n eerste verband oor vaste eiendom. Rente word bereken teen 12% per jaar. Die kapitaalgedeelte is terugbetaalbaar in vyf gelyke jaarlikse paalemente vanaf 30 April 2006.

**5.2 TRIO BEPERK
AANTEKENING VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE 2006****1. Eiendom, aanleg en toerusting**

	Grond	Geboue	Masjinerie	Meubels en toerusting	Totaal
	R	R	R	R	R
Drabedrag 1 Julie 2005	100 000	480 000	300 000	62 000	942 000
Kosprys	100 000	500 000	400 000	90 000	1 090 000
Opgelope waardevermindering	-	(20 000)	(100 000)	(28 000)	(148 000)
Herwaardasie	50 000	-	-	-	50 000
Vervreemding teen drabedrag	-	-	-	(1 250)	(1 250)
Toevoegings teen kosprys	-	-	-	15 000	15 000
Waardevermindering	-	(10 000)	(75 000)	(18 350)	(103 350)
Drabedrag 30 Junie 2006	150 000	470 000	225 000	57 400	902 400
Waardasie/Kosprys	150 000	500 000	400 000	100 000	1 150 000
Opgelope waardevermindering	-	(30 000)	(175 000)	(42 600)	(247 600)

Grond en geboue is geleë op erf 3510, George en bestaan uit 'n kantoorblok. Die grond is op 31 Oktober 2005 deur mnr Black, 'n geswore waardeerder, teen vervangingswaarde van R150 000 herwaardeer.

OPLOSSING 5 (vervolg)

5.3 TRIO LIMITED UITTREKSEL UIT DIE STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE SOOS OP 30 JUNIE 2006

	Aantekening	R
BATES		
Niebedryfsbates		977 400
Eiendom, aanleg en toerusting	1	902 400
Belegging in filial		60 000
Ander finansiële bates (10 000 x R1,50)		15 000
Bedryfsbates		316 600
Voorraad		80 200
Handels- en ander debiteure		65 400
Ander finansiële bates (50 000 x R2,00)		100 000
Kontant en kontantekwivalente		71 000
Totale bates		<u>1 294 000</u>

Berekening:

1. Eiendom, aanleg en toerusting	R
1.1 Geboue	
Waardevermindering – huidige jaar (2% x R500 000)	10 000
1.2 Masjinerie	
Drabedrag 30 Junie 2006 – gegee	225 000
Drabedrag 30 Junie 2005 (R225 000 x 100/75)	300 000
Kosprys 30 Junie 2004 (R300 000 x 100/75)	400 000
Waardevermindering – huidige jaar (R300 000 x 25%)	75 000
Waardevermindering – vorige jaar (R400 000 x 25%)	100 000
1.3 Meubels en toerusting	
Kosprys 30 Junie 2006 – gegee	100 000
Kosprys van toevoeging 31 Maart 2006	(15 000)
Kosprys van vervreemding 31 Maart 2006	5 000
Kosprys 30 Junie 2005	<u>90 000</u>
Waardevermindeing – huidige jaar	
Nuwe rekenaar [(R15 000 – 3 000) x 20% x 3/12]	600
Rekenaar verkoop (R5 000 x 20% x 9/12)	750
Oorblywende toerusting (R85 000 x 20%)	17 000
Totaal	<u>18 350</u>
Opgelope waardevermindering op vervreemding (R3 000 + 750)	3 750
Drabedrag van vervreemding (R5 000 – 3 750)	1 250
Opgelope waardevermindering 30 Junie 2005 (R42 600 + 3 750 – 18 350)	28 000

OPLOSSING 5 (vervolg)

NASIENSKEMA	Punte
Staat van finansiële posisie	
Eiendom, aanleg en toerusting	1
Belegging in filiaal	1
Voorraad	$\frac{1}{2}$
Handels- en ander debiteure	$\frac{1}{2}$
Ander finansiële bates	1
Kontant en kontantekwivalente	$\frac{1}{2}$
Aantekening oor eiendom, aanleg en toerusting	
Grond	2
Geboue	2
Masjinerie	4
Meubels en toerusting	7
Inligting oor eiendom	1
Aantekening oor langtermynlening	
Bruto bedrag	1
Korttermyngedeelte	1
Rentekoers	$\frac{1}{2}$
Sekuriteit	$\frac{1}{2}$
Terugbetalingsooreenkoms	$\frac{1}{2}$
Totaal	24

OPLOSSING 6

PURCO BEPERK

UITTREKSEL UIT DIE STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE SOOS OP 30 JUNIE 2006

BATES

Niebedryfsbates

Eiendom, aanleg en toerusting

Belegging in filiaal

Bedryfsbates

Voorraad

Handels- en ander debiteure

Ander finansiële bates

Totale bates

Aantekeninge

R

6 143 600

1 5 793 600

2 350 000

1 958 500

3 950 000

748 500

4 260 000

8 102 100

PURCO BEPERK

AANTEKENINGE VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE 2006

1. Eiendom, aanleg en toerusting

	Grond R	Geboue R	Aanleg en masjinerie R	Meubels en toerusting R	Totaal R
Drabedrag 1 Julie 2005	1 000 000	-	2 432 000	400 000	3 832 000
Kosprys	1 000 000	-	3 200 000	600 000	4 800 000
Opgelope waarde- vermindering	-	-	(768 000)	(200 000)	(968 000)
Herwaardasie	500 000	-	-	-	500 000
Toevoegings teen kosprys (1 878 400 + 121 600)	-	2 000 000	-	80 000	2 080 000
Verkope teen drabedrag	-	-	-	(52 500)	(52 500)
Waardevermindering gekapitaliseer	-	-	(121 600)	-	(121 600)
Waardevermindering	-	(20 000)	(364 800)	(59 500)	(444 300)
Drabedrag 30 Junie 2006	1 500 000	1 980 000	1 945 600	368 000	5 793 600
Waardasie/kosprys	1 500 000	2 000 000	3 200 000	580 000	7 280 000
Opgelope waarde- vermindering	-	(20 000)	(1 254 400)	(212 000)	(1 486 400)

Grond en geboue bestaan uit erf 323, Sunward Park, met fabrieksgeboue en 'n kantoorblok daarop. Die grond was gedurende 2006 teen vervangingswaarde waardeur deur Mnr Value, 'n geswore waardeerder.

OPLOSSING 6 (vervolg)**2. Belegging in filiaal**

Aandele teen kosprys
Lening aan filiaal

R
350 000
200 000
150 000

3. Voorraad

Bestaan uit:
Grondstof
Werk-in-proses
Klaarprodukte

950 000
300 000
400 000
250 000

4. Ander finansiële bates

Genoteerde beleggings:
20 000 Voorkeuraandele in Thakalaka Bpk teen billike waarde(20 000 x R2,50)
70 000 Gewone aandele in Sugar Bpk teen billike waarde (70 000 x R3)

260 000
50 000
210 000

Berekeninge**1. Geboue**

1.1 Toevoegings
Direkte koste – gegee
Waardevermindering gekapitaliseer

R
2 000 000
1 878 400
121 600

1.2 Waardevermindering – huidige jaar ($R2\,000\,000 \times 2\% \times 6/12$)

20 000

2. Aanleg en masjinerie

2.1 Kosprys – beginsaldo ($R2\,432\,000 + 768\,000$)

3 200 000

2.2 Waardevermindering – huidige jaar ($R2\,432\,000 \times 20\%$)

486 400

2.3 Waardevermindering gekapitaliseer ($R486\,400 \times 3/12$)

121 600

2.4 Opgelope waardevermindering – eindsaldo ($R768\,000 + 121\,600 + 364\,800$)

1 254 400

3. Meubels en toerusting

3.1 Waardevermindering op masjinerie ingeruil – huidige jaar
($R100\,000 \times 10\% \times 9/12$)

7 500

3.2 Opgelope waardevermindering op masjinerie ingeruil ($R40\,000 + 7\,500$)

47 500

3.3 Drabedrag van masjinerie ingeruil ($R100\,000 - 47\,500$)

52 500

OPLOSSING 6 (vervolg)

	R
3.4 Waardevermindering op toerusting – huidige jaar [(R500 000 x 10%) + (80 000 x 10% x 3/12)]	52 000
3.5 Totale waardevermindering – huidige jaar (R7 500 + 52 000)	59 500
3.6 Kosprys – eindsaldo (R600 000 – 100 000 + 80 000)	580 000
3.7 Opgelope waardevermindering – eindsaldo (R200 000 – 47 500 + 59 500)	212 000

NASIENSKEMA	Punte
Staat van finansiële posisie	
Eiendom, aanleg en toerusting	1
Belegging in filiaal	1
Voorraad	1
Handels- en ander debiteure	1
Ander finansiële bates	1
Aantekeninge	
Eiendom, aanleg en toerusting	
Herwaardasie van grond	1
Toevoegings tot geboue	2
Waardevermindering - geboue	1
Aanleg en masjinerie teen kosprys - beginsaldo	1
Waardevermindering gekapitaliseer	2
Waardevermindering - aanleg en masjinerie	2
Opgelope waardevermindering aanleg en masjinerie - eindsaldo	1
Toevoegings tot meubels en toerusting	1
Verkope van meubels en toerusting	2
Waardevermindering - meubels en toerusting	2
Meubels en toerusting teen kosprys eindsaldo	1
Opgelope waardevermindering meubels en toerusting - eindsaldo	1
Aantekening - grond en geboue	1
Belegging in filiaal	
Aandele	1
Lening	1
Voorraad	
Grondstof	$\frac{1}{2}$
Werk-in-proses	$\frac{1}{2}$
Klaarprodukte	$\frac{1}{2}$
Ander bedryfsbates	
Genoteer	$1\frac{1}{2}$
Ongenoteer	2
Totaal	30

OPLOSSING 7**PURCO BEPERK****STAAT VAN VERANDERINGE IN EKWITEIT VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE 2006**

	Gewone aandele- kapitaal R	6% Kumula- tiewe voorkeur- aandele- kapitaal R	8% Nie-kumula- tiewe voorkeur- aandele- kapitaal R	Surplus met her- waardasie van nie- bedryfsbates R	Behoue ver- dienste R	Totaal R
Saldo 1 Julie 2005	2 000 000	500 000	-	-	800 000	3 300 000
Omvattende inkomste vir die jaar (1 000 000 – 444 300 – 161 150)				500 000	394 550	894 550
Gewone aandele uitgereik op 31 Maart 2006	1 000 000					1 000 000
Nie-kumulatiewe voorkeuraandele uitgereik op 1 April 2006			300 000			300 000
Voorlopige uitgawes afgeskryf					(30 000)	(30 000)
Aandele uitreik uitgawes afgeskryf					(12 000)	(12 000)
Kapitalisasie aandele uitgereik [(1 500 000/10) x R2]	300 000				(300 000)	-
Dividende verklaar						
Kumulatiewe voorkeuraandele (6% x 500 000 x 2 jaar)					(60 000)	(60 000)
Nie-kumulatiewe voorkeuraandele (8% x 300 000 x 3/12)					(6 000)	(6 000)
Gewone aandele (1 650 000 x 5c)					(82 500)	(82 500)
Saldo 30 Junie 2006	3 300 000	500 000	300 000	500 000	704 050	5 304 050

NASIENSKEMA	Punte
Staat van veranderinge in ekwiteit	
Gewone aandelekapitaal	5
8% Nie-kumulatiewe voorkeuraandelekapitaal	3
6% Kumulatiewe voorkeuraandelekapitaal	2
Surplus met herwaardasie van bates	1
Behoue verdienste	15
Totaal	26

OPLOSSING 8 - 22

8. Elemente van kosprys

Items wat by kosprys ingesluit word, is die volgende:

- (a) koopprys, insluitend invoerbelasting en nieverhaalbare koopbelasting, na aftrekking van handelskortings en rabatte
- (b) enige regstreeks toeskryfbare koste om die bate in die ligging en toestand te bring wat nodig is om te funksioneer op die wyse wat bestuur beoog het
- (c) die aanvanklike beraming van die koste van aftakeling en verwydering van 'n item en herstel van die perseel waarop dit geleë is. Hierdie verpligting kan ontstaan óf met verkryging van die item óf as gevolg van gebruik van die item tydens 'n spesifieke periode vir doeleindes anders as voorraadproduksie gedurende daardie periode.

9. Voorbeelde van kostes wat *nie* kostes van 'n EAT-item is *nie*:

- (a) koste om 'n nuwe fasiliteit te open;
- (b) koste van bekendstelling van 'n nuwe produk of diens (insluitend advertensie- en promosiekoste);
- (c) koste om 'n besigheid in 'n nuwe gebied of met 'n nuwe tipe klant te bedryf (insluitend personeelopleidingskoste); en
- (d) administratiewe en ander algemene bokoste.

10. Onterkenning

Die drabedrag van 'n EAT-item moet **onterken** (verwyder) word:

- (a) met vervreemding; of
- (b) wanneer geen verdere toekomstige ekonomiese voordele uit die gebruik of vervreemding daarvan verwag word nie.

Die wins of verlies wat spruit uit die onterkenning van die EAT-item moet ingesluit word in wins of verlies wanneer die item onterken word. Winste moet nie as inkomste uit verkoop van goedere en dienste geklassifiseer word nie.

11. (a) Verandering in rekeningkundige beleid

Wanneer 'n EAT-item vir die eerste keer herwaardeer word, word dit as 'n verandering in rekeningkundige beleid beskou. Dit word dus as 'n normale herwaardasie hanteer.

Slegs die effek van die verandering op die huidige jaar se syfers word aangetoon, aangesien vervangingswaardes ten opsigte van die vorige jare nie geredelik beskikbaar is nie.

(b) Reswaardes

Reswaardes van bates moet ten minste met **elke finansiële jaareinde** hersien word. Indien nodig, moet die reswaardes dan aangesuiwer word en die openbaarmakingsvereistes vir 'n verandering in raming moet nagekom word.

OPLOSSING 8 – 22 (vervolg)**(c) Beraamde nutsduur**

Indien nodig, moet die hersiene oorblywende nutsduur gebruik word en daar moet aan die openbaarmakingsvereistes met betrekking tot 'n verandering in rekeningkundige raming voldoen word.

(d) Bepaling van vervangingswaarde

Bates kan teen die netto vervangingswaarde of teen die bruto vervangingswaarde herwaardeer word.

Bruto vervangingswaarde is die vervangingswaarde (markwaarde) van 'n soortgelyke, nuwe bate.

Netto vervangingswaarde is die ekwivalente billike markwaarde van 'n soortgelyke bate van dieselfde ouderdom en/of in dieselfde toestand.

12. Verandering in billike waarde van 'n finansiële bate

'n Wins of verlies wat voortspruit uit 'n verandering in die billike waarde van 'n finansiële bate of finansiële las wat nie deel van 'n verskansingsverhouding uitmaak nie, word soos volg erken:

- (a) 'n Wins of verlies op 'n **finansiële bate of finansiële las** wat as **teen billike waarde deur wins of verlies** geklassifiseer word, word in **wins of verlies** erken.

Wins of verlies

Debiteer - Belegging	}	Wins
Krediteer – Billike waarde aansuiwering		

Debiteer – Billike waarde aansuiwering	}	Verlies
Krediteer – Belegging		

- (b) 'n Wins of verlies op 'n finansiële bate **beskikbaar vir verkoop** word **direk in ekwiteit** erken deur “ander omvattende inkomste” in die staat van veranderinge in ekwiteit.

Wins of verlies

Debiteer - Belegging	}	Wins
Krediteer – Merk-tot-mark reserwe		

Debiteer – Merk-tot-mark reserwe	}	Verlies
Krediteer – Belegging		

OPLOSSING 8 – 22 (vervolg)

13. Herwaardasie van 'n bate – nettovervangingswaarde-basis

	R
Drabedrag aan die einde van 20.1	80 000
Netto vervangingswaarde	120 000
Herwaardasiesurplus	<u>40 000</u>

Joernaal

	Dt R	Kt R
Opgelope waardevermindering	20 000	
Toerusting teen kosprys		100 000
Toerusting teen waardasie	120 000	
Herwaardasiesurplus		40 000
<i>Herwaardasie van toerusting op die nettovervangingswaarde-grondslag</i>		

14. Nettovervangingswaarde-basis

Stap 1: Die netto vervangingswaarde van R90 000 geld as die koste om die bate op daardie oomblik te vervang met 'n soortgelyke bate van dieselfde ouderdom en toestand.

Stap 2: Bereken die bedrag wat na die herwaardasiesurplus oorgeplaas moet word (herwaardeerde bedrag – drabedrag van bate op herwaardasiedatum).

	R
Netto vervangingswaarde	90 000
Drabedrag	60 000
Herwaardasiesurplus	<u>30 000</u>

Stap 3: Joernaliseer die herwaardasie

Joernale

	Dt R	Kt R
Bate teen herwaardasie	90 000	
Bate teen kosprys		100 000
Opgelope waardevermindering	40 000	
Herwaardasiesurplus		30 000
<i>Herwaardasie van bate op nettovervangingswaarde-basis</i>		
Waardevermindering (90 000/6)	15 000	
Opgelope waardevermindering		15 000
<i>Waardevermindering vir die jaar gebaseer op herwaardeerde bedrag</i>		

OPLOSSING 8 – 22 (vervolg)

- 15.** Herwaardasiedatum: 1 Januarie 20.3
 Netto vervangingswaarde: R160 000
 Die bate is 1 jaar oud op 1 Januarie 20.3
 ($180\,000/6 = 30\,000$; $30\,000/30\,000 = 1$ jaar) of
 1 Januarie 20.2 – 1 Januarie 20.3 = 1 jaar

Die herwaardasiesurplus op die datum is:

	R
Kosprys	180 000
Opgelope waardevermindering	(30 000)
Drabedrag op 1 Januarie 20.3	150 000
Netto vervangingswaarde 1 Januarie 20.3	(160 000)
Herwaardasiesurplus op 1 Januarie 20.3	<u>10 000</u>

Die opgelope waardevermindering en kosprys van die bate word **teruggeskryf** en die bate word getoon teen die herwaardeerde bedrag.

Joernale

	Dt R	Kt R
Opgelope waardevermindering	30 000	
Bate teen herwaardasie	160 000	
Bate teen kosprys		180 000
Herwaardasiesurplus		10 000
<i>Herwaardasie van bate op nettovervangingswaarde-basis</i>		
Waardevermindering ($160\,000/5$)	32 000	
Opgelope waardevermindering		32 000
<i>Waardevermindering vir die jaar gebaseer op die herwaardeerde bedrag</i>		

16. Definisie - Inkomste

Inkomste word beskryf as:

- die bruto invloei van ekonomiese voordele gedurende die tydperk
- wat in die loop van die normale bedrywighede van die entiteit ontstaan
- wanneer hierdie invloei tot toenames in ekwiteit aanleiding gee, behalwe met betrekking tot bydraes van ekwiteitsdeelnemers.

OPLOSSING 8 – 22 (vervolg)

17. Openbaarmaking ten opsigte van inkomste

Die volgende behoort ten opsigte van inkomste in die finansiële state geopenbaar te word:

- Die rekeningkundige beleid m.b.t. die erkenning van inkomste, insluitende die metodes wat gebruik is om die stadium van voltooiing te bepaal waar dit gaan om die lewering van dienste.
- Die bedrag van enige wesenlike kategorie van inkomste wat gedurende die tydperk erken is, insluitende inkomste verdien uit:
 - die verkoop van goedere;
 - die lewering van dienste;
 - rente;
 - tantième;
 - dividende.
- Die bedrag van inkomste wat voortspruit uit die ruiling van goedere en dienste ingesluit by elke beduidende kategorie van inkomste

Ingevolge die Maatskappywet moet die volgende afsonderlik geopenbaar word:

- inkomste uit beleggings, waarin onderskei word tussen genoteerde en ongenoteerde beleggings en tussen rente, dividende en ander gespesifiseerde inkomste;
- die totale bedrag van inkomste uit filiale, waarin onderskei word tussen dividende, rente, fooie of ander gespesifiseerde inkomste; en
- die totale bedrag van omset vir die rekeningkundige tydperk en die grondslag waarop dit bepaal is.

18. Meting - Inkomste

Inkomste behoort as volg gemeet te word:

- Teen billike waarde van teenprestasie wat ontvang of ontvangbaar is.
- Teen billike waarde waarvoor die bate verruil kan word, of 'n verpligting vereffen kan word, tussen kundige bereidwillige partye in 'n armlengte transaksie.

19. Erkenning - Inkomste

Inkomste behoort erken te word wanneer dit waarskynlik is dat toekomstige ekonomiese voordele na die entiteit sal vloei en betroubaar gemeet kan word.

OPLOSSING 8 – 22 (vervolg)

20. Verkoop van goedere

- (i) **Debiteer en hou verkope:** Inkomste word erken as die koper titel neem, mits dit waarskynlik is dat aflewering gemaak sal word.
- ii) **Goedere versend onderworpe aan voorwaardes:**
 - (a) Installering en inspeksie: Inkomste-erkenning as proses voltooi is of met eenvoudige installeringsproses onmiddellik met aflewering.
 - (b) Besendingsverkope: Inkomste erken wanneer goedere deur die ontvanger aan 'n derde party verkoop is.
 - (c) KBA: Inkomste erken wanneer aflewering gemaak is en kontant ontvang is.
- (iii) **Bêreverkope:** Inkomste erken as koper finale betaling maak of wesenlike deposito ontvang is.
- (iv) **Bestelling wanneer betaling vooruit ontvang word vir goedere nie tans gehou in voorraad:** Inkomste erken wanneer goedere aan koper gelewer word.
- (v) **Verkoop- en terugkoop-ooreenkoms:** Die voorwaardes van die ooreenkoms moet ontleed word om vas te stel wanneer risiko's en voordele van eienaarskap oorgedra is na die koper.
- (vi) **Verkope aan tussengangerpartye:** Inkomste word erken wanneer risiko's en voordele van eienaarskap oorgedra word na die koper.
- (vii) **Intekengeld:** Inkomste word erken op 'n reguitlynbasis oor die periode van die ooreenkoms.
- (viii) **Paalementverkope:** Inkomste word toegedeel ooreenkomstig met die verkoopprijs, rente uitgesluit, op datum van verkope. Rente-element erken op tydsverhoudings-grondslag.
- (ix) **Verkope van vaste eiendom:** Inkomste erken wanneer regstitel na koper oorgaan.

21. Lewering van dienste

- (i) **Installeringsgeld:** Inkomste erken met verwysing na die stadium van voltooiing met uitsondering van eenvoudige installering, dan erken met die verkoop van goedere.
- (ii) **Diensgeld by die prys van produk ingesluit:** Diensgeld word uitgestel en erken as inkomste gedurende die tydperk waarin die diens gelewer word.
- (iii) **Reklamekommissies:** Inkomste erken wanneer handelsflits voor publiek verskyn. Produksiekommissies erken met verwysing na die stadium van voltooiing van die projek.

OPLOSSING 8 – 22 (vervolg)

- (iv) **Versekeringsagentskapkommissies:** Inkomste erken op die effektiewe aanvangsdatum of die hernuwingsdatum van die polis.
- (v) **Toegangsgelde:** Inkomste erken wanneer die geleentheid plaasvind.
- (vi) **Onderriggelde:** Inkomste word oor die tydperk van onderrig erken.
- (vii) **Inlywings-, toegangs- en ledegelde:** Inkomste-erkenning sal afhang van die aard van die diens verskaf, byvoorbeeld: sluit die fooie ledegeld afsonderlik in of/en ander dienste ook.
- (viii) **Fransesgelde:** Inkomste erken op die grondslag vir die doel waarvoor die geld gehef is. (Die term Fransesgelde moet eerder met Konsessiegelde vervang word.)
- (ix) **Gelde uit die ontwikkeling van doelgemaakte programmatuur:** Inkomste erken met verwysing na die stadium van voltooiing.

22. Lisensiegelde en tantièmes: Inkomste erken ooreenkomstig die wese van die ooreenkoms, dit mag op die reguitlyn-grondslag oor die termyn van die ooreenkoms geskied.

NASIENSKEMA		Punte
8	Elemente van kosprys	6
9	Voorbeelde van kostes wat nie kostes van EAT-item is nie	6
10	Ont erkenning	4
11	(a) Verandering in rekeningkundige beleid	2
	(b) Reswaarde	2
	(c) Beraamde nutsduur	2
	(d) Bepaling van vervangingswaarde	4
12	Verandering in billike waarde van 'n finansiële bate	8
13	Herwaardasie van 'n bate	10
14	Bepaling van vervangingswaarde	10
15	Bepaling van vervangingswaarde	12
16	Inkomste – Definisie	3
17	Inkomste – Openbaarmaking	4
18	Inkomste – Meting	2
19	Inkomste – Erkenning	2
20	Inkomste erkenning – verkoop van goedere	12
21	Inkomste erkenning – lewering van dienste	10
22	Inkomste erkenning - ander	2
	Totaal	101

OPLOSSING 23**SALSA BEPERK****AANTEKENINGE VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 19.7****3. Wins voor belasting is getoon na inagname van die volgende items:**

	R
Inkomste	
Inkomste uit:	
- Verkoop van motorvoertuie	1 780 000
Ander inkomste:	
- Dividende ontvang van ongenoteerde belegging	13 500
Uitgawes	
Waardevermindering (11 200 + 15 000)	26 200
Bedryfshuurbetalings: Geboue (berekening 1)	42 000
Verlies met litigasieooreenkoms	85 000

4. Inkomstebelastinguitgawe

	R
Lopende belastinguitgawe (berekening 3)	<u>35 028</u>

5. Kommissie vooruitbetaal

	R
Kommissie vooruitbetaal in terme van 'n bedryfshuurooreenkoms (berekening 2)	5 600
Min: Korttermyn gedeelte wat teen die staat van omvattende inkomste gedebiteer sal word oor die volgende 12 maande ($R7\,200 / 3$)	<u>(2 400)</u>
	<u>3 200</u>

6. Bedryfshuur-ooreenkoms

Die maatskappy het 'n bedryfshuur-ooreenkoms ten opsigte van die perseel wat hulle tans gebruik, aangegaan. Die huurooreenkoms is op 1 Julie 19.6 aangegaan vir 'n 3 jaar periode.

Die betalingsterme is soos volg:

Aanvangsbetaling	R9 000 aanvanklik
36 maandelikse betalings	R5 000 per maand

OPLOSSING 23 (vervolg)

Die toekomstige minimum huurbetalings is:

	Tot 1 jaar R	1 tot 5 jaar R
	60 000 ^①	80 000 ^②
① 5 000 x 12 = 60 000		
② 5 000 x 16 = 80 000		

Berekeninge

1. Bedryfshuur - gebou

	R
Aanvanklike betaling	9 000
Paaielemente (5 000 x 36)	180 000
	<u>189 000</u>
Gelykmaking van huurbetalings (189 000/36)	<u>5 250</u>
Huurpaaielemente vir die jaar (5 250 x 8)	<u>42 000</u>

2. Kommissie vooruitbetaal

	R
Kommissie betaal	7 200
In Staat van omvattende inkomste in berekening gebring (7 200 x $\frac{8}{36}$)	(1 600)
Vooruitbetaalde gedeelte	<u>5 600</u>

3. Inkomstebelastinguitgawe

	R
Lopende belastinguitgawe @ 28% (125 100 x 28%)	<u>35 028</u>

NASIENSKEMA	Punte
Aantekeninge tot finansiële state	
Wins voor belasting nota:	
- Inkomste uit verkoop van mototvoertuie	1
- Ander inkomste	1
- Waardevermindering	1
- Bedryfshuurbetalings	3½
- Verlies met litigasieooreenkoms	½
Inkomstebelastinguitgawes	1½
Kommissie vooruitbetaal nota	3
Bedryfshuur ooreenkoms nota	6½
Totaal	18

OPLOSSING 24**a) Nominale koers word met behulp van 'n finansiële sakrekenaar bereken**

PV = 180 000
 FV = 0
 n = 6 (2 x 3)
 PMT = -43 500

Bereken $i = 11,77338\%$ per halfjaar
 = $23,54676\%$ per jaar nominaal

b) Aflostabel

	Paalement R	Rente R	Kapitaal R	Saldo R
Kontantprys	-	-	-	180 000
Paalement 1	43 500	21 192	22 308	157 692
Paalement 2	43 500	18 566	24 934	132 758
Paalement 3	43 500	15 630	27 870	104 888
Paalement 4	43 500	12 349	31 151	73 737
Paalement 5	43 500	8 681	34 819	38 918
Paalement 6	43 500	4 582	38 918	-
	261 000	81 000	180 000	Nul

c) Joernaalinskrywings

		Dt R	Kt R
20.4			
Jun 30	Eiendom, aanleg en toerusting	180 000	
	Langtermynlas – bruikhuur		180 000
	Finansieringskoste	39 758	
	Langtermynlas – bruikhuur	47 242	
	Bank		87 000
	Waardevermindering	36 000	
	Opgelope waardevermindering		36 000
20.5			
Jun 30	Finansieringskoste	27 979	
	Langtermynlas – bruikhuur	59 021	
	Bank		87 000
	Waardevermindering	36 000	
	Opgelope waardevermindering		36 000
20.6			
Jun 30	Finansieringskoste	13 263	
	Langtermynlas – bruikhuur	73 737	
	Bank		87 000
	Waardevermindering	36 000	
	Opgelope waardevermindering		36 000

NASIENSKEMA	Punte
Bruikhuurooreenkoms	
Nominale rentekoers per jaar	4
Aflostabel	11
Joernaalinskrywings	20
Totaal	35

OPLOSSING 25

LUXURY TRAVEL BEPERK

AANTEKENINGE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 20.1

2. Wins voor belasting

Wins voor belasting word getoon na inagneming van die volgende:

	R
Waardevermindering $[(1\,600\,000 + 16\,000 - 200\,000)/5]$	283 200
Rente betaal op huurooreenkoms $(110\,400 + 100\,253)$	210 653

3. Eiendom, aanleg en toerusting

R

Gehuurde bates: Limousines

Toevoegings $(1\,600\,000 + 16\,000)$	1 616 000
Waardevermindering	(283 200)
Drabedrag op 31 Desember 20.1	1 332 800
Kosprys	1 616 000
Opgelope waardevermindering	(283 200)

Die limousines dien as sekuriteit vir die bruikhuurooreenkoms. (Verwys aantekening 5)

4. Langtermynverpligting

R

Langtermynverpligting onder bruikhuurooreenkoms	744 940
Totale verpligting (verwys na amortisasietabel)	1 034 553
Korttermyn gedeelte betaalbaar binne 12 maande oorgedra na bedryfslaste $(138\,820 + 150\,793)$	(289 613)

Die bogenoemde aanspreeklikheid is verseker deur 'n bruikhuurooreenkoms oor gehuurde voertuie (verwys aantekening 4). Die effektiewe rentekoers is 17,99% per jaar. Die lening is terugbetaalbaar in 8 gelyke half-jaarlikse paaierente van R228 050 agterna betaalbaar, beginnende op 30 Junie 20.1.

OPLOSSING 25 (vervolg)

Rekonsiliasie tussen die totale minimum huurbetalings op 31 Desember 20.1 en hulle huidige waarde:

	Tot 1 jaar R	1 - 5 jaar R	Totaal R
Bedrag op datum van staat van finansiële posisie	456 100 ① (166 487)②	912 200 ③ (167 260)④	1 368 300 (333 747)
Finansieringskoste			
Huidige waarde	<u>289 613</u>	<u>744 940</u>	<u>1 034 553</u>

① $228\,050 \times 2 = 456\,100$

② $89\,230 + 77\,257 = 166\,487$

③ $228\,050 \times 4 = 912\,200$

④ $64\,251 + 50\,123 + 34\,777 + 18\,109 = 167\,260$

NASIENSKEMA	Punte
Aantekeninge tot finansiële state	
Wins voor belasting nota	3
Eiendom, aanleg en toerusting	4
Langtermynverpligtinge	9
Totaal	16

OPLOSSING 26

$$\begin{array}{lll} 26.1 & \text{PMT} & = 30\,000 \\ & n & = 10 \\ & i & = 10 \\ & \text{FV} & = 0 \\ & \text{PV} & = ? \\ & & = \text{R}184\,337 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 26.2 & \text{PMT} & = -40\,000 \\ & n & = 10 \\ & i & = 10 \\ & \text{PV} & = 0 \\ & \text{FV} & = ? \\ & & = \text{R}637\,497 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 26.3 & \text{PV} & = 100 \\ & i & = 5 \div 12 = 0,42 \\ & n & = 12 \\ & \text{PMT} & = 0 \\ & \text{FV} & = ? \\ & & = 105,16 - 100 = 5,16\% \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 26.4 & \text{PV} & = -100 \\ & \text{FV} & = 107 \\ & n & = 2 \\ & \text{PMT} & = 0 \\ & i & = ? \\ & & = 3,44 \times 2 = 6,88\% \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 26.5 & \text{PV} & = -1\,000 \\ & \text{FV} & = 3\,000 \\ & n & = 12 \\ & \text{PMT} & = 0 \\ & i & = ? \\ & & = 9,59\% \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 26.6 & \text{PV} & = 100 \\ & i & = 18 \div 4 = 4,50 \\ & n & = 4 \\ & \text{PMT} & = 0 \\ & \text{FV} & = ? \\ & & = 119,25 - 100 = 19,25\% \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 26.7 & \text{PV} & = -2\,000 \\ & \text{FV} & = 6\,000 \\ & i & = 18 \div 12 = 1,50 \\ & \text{PMT} & = 0 \\ & n & = ? \\ & & = 73,79 \text{ maande} \end{array}$$

OPLOSSING 26 (vervolg)

$$\begin{aligned}
 26.8 \quad PV &= -3\,000 \\
 FV &= 9\,435 \\
 n &= 6^{9/12} = 6,75 \\
 PMT &= 0 \\
 i &= ? \\
 &= 18,5\%
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 26.9 \quad PV &= 20\,000 \\
 i &= 18 \div 4 = 4,5 \\
 n &= 5 \times 4 = 20 \\
 PMT &= 0 \\
 FV &= ? \\
 &= R48\,234
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 26.10 \quad PMT &= 5\,000 \\
 n &= 5 \\
 i &= 15 \\
 FV &= 0 \\
 PV &= ? \\
 &= R16\,761
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 26.11 \quad PV &= -2\,500 \\
 i &= 15 \div 12 = 1,25 \\
 FV &= 2\,500 \times 2 = 5\,000 \\
 PMT &= 0 \\
 n &= ? \\
 &= 55,8 \text{ maande}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 26.12 \quad FV &= 100\,000 \\
 n &= 10 \\
 i &= 15 \\
 PV &= 0 \\
 PMT &= ? \\
 &= R4\,925,21
 \end{aligned}$$

26.13 Stap 1

$$\begin{aligned}
 n &= 3 \\
 i &= 16 \\
 PV &= 4\,000 \\
 PMT &= -1\,000 \\
 FV &= ? \\
 &= R2\,737,98
 \end{aligned}$$

OPLOSSING 26 (vervolg)

Stap 2

$$\begin{aligned}n &= 1 \\i &= 16 \\PV &= 2\,737,98 \\PMT &= 0 \\FV &= ? \\&= R3\,176,06\end{aligned}$$

NASIENSKEMA		Punte
26.1	Huidige waarde	3
26.2	Toekomstige waarde	3
26.3	Effektiewe rentekoers	3
26.4	Nominale rentekoers	3
26.5	Rentekoers	4
26.6	Effektiewe rentekoers	3
26.7	Tydperk	3
26.8	Rentekoers	3
26.9	Toekomstige waarde	4
26.10	Huidige waarde	3
26.11	Tydperk	4
26.12	Betaling	3
26.13	Toekomstige waarde	5
Totaal		44

OPLOSSING 27

$$\begin{aligned}
 \text{(a)} \quad \text{FV} &= 0 \\
 n &= 6 \text{ jaar} \\
 i &= 8\% \\
 \text{PMT} &= 2\,000 \text{ per jaar} \\
 \text{PV} &= ? \\
 &= \text{R9 245,76}
 \end{aligned}$$

Antwoord: C

$$\begin{aligned}
 \text{(b)} \quad n &= 12 \\
 i &= 1,5\% (18\%/12) \\
 \text{PV} &= -100 \\
 \text{PMT} &= 0 \\
 \text{FV} &= ? \\
 &= 119,56 \\
 \therefore &= 119,56 - 100 \\
 &= 19,56\%
 \end{aligned}$$

Antwoord: B

$$\begin{aligned}
 \text{(c)} \quad n &= 6,5 \\
 \text{PV} &= -2\,000 \\
 \text{PMT} &= 0 \\
 \text{FV} &= 4\,178 \\
 i &= ? \\
 &= 12\%
 \end{aligned}$$

Antwoord: B

$$\begin{aligned}
 \text{(d)} \quad \text{FV} &= -\text{R40 000} \\
 \text{PMT} &= 0 \\
 i &= 4\% (16\%/4) \\
 n &= 12 (3 \times 4) \\
 \text{PV} &= ? \\
 &= \text{R24 983,88}
 \end{aligned}$$

Antwoord: C

$$\begin{aligned}
 \text{(e)} \quad n &= 3 \\
 i &= 10\% \\
 \text{PV} &= 0 \\
 \text{PMT} &= -1\,000 \\
 \text{FV} &= ? \\
 &= \text{R3 310}
 \end{aligned}$$

Antwoord: B

OPLOSSING 27 (vervolg)

(f) Toekomstige waarde

$$\begin{aligned}n &= 18 \\i &= 10\% \\PV &= 0 \\PMT &= -1\,200 \\FV &= ? \\&= R54\,719,01\end{aligned}$$

Antwoord: B

$$\begin{aligned}(g) \quad n &= 4 \text{ (1 X 4)} \\i &= 4\% \text{ (16\%/4)} \\PV &= -100 \\PMT &= 0 \\FV &= ? \\&= 116,99 \\ \therefore &= 116,99 - 100 \\&= 16,99\%\end{aligned}$$

Antwoord: D

NASIENSKEMA		Punte
27 (a)	Huidige waarde	3
27 (b)	Effektiewe rentekoers	4
27 (c)	Rentekoers	3
27 (d)	Huidige waarde	4
27 (e)	Toekomstige waarde	3
27 (f)	Toekomstige waarde	3
27 (g)	Effektiewe rentekoers	5
Totaal		25

BYLAE D: HURE RAAMWERK EN VOORBEELDE**HURE (Slegs huurders)**

Geagte studente,

Dit het onder ons aandag gekom dat daar nog steeds baie verwarring is rakende hure. Die hoof probleme wat geïdentifiseer is, is die volgende:

1. Die studente kan nie onderskei tussen die 2 verskillende tipes hure nie, naamlik
 - Bedryfshuur
 - En*
 - Bruikhuur.
2. Die studente ken nie hul teorie nie en raak deurmekaar met die rekeningkundige hantering van die 2 verskillende tipes hure.

Ons gaan probeer om dit makliker maak met hierdie voorstelling, maar verwys asseblief ook na u studie gids en handboek vir verdere voorbeelde aangesien hierdie slegs 'n basiese raamwerk is om u te help.

HURE**Bruikhuur****Bedryfshuur****Definisie:**

Al die risiko's en vergoeding verbonde aan die eiendomsreg van 'n bate word van die verhuurder **na die huurder oorgedra**.

Definisie:

Al die risiko's en vergoeding verbonde aan die eiendomsreg van 'n bate **bly by die verhuurder**.

Rekeningkundige hantering:

- **Erken bate en huurverpligting (las) teen die laagste van billike waarde of die huidige waarde van die minimum huur betalings**

Joernaalinskrywings:

Dt	Bate
Kt	Bruikhuur las/verpligting

Rekeningkundige hantering:

- **GEEN** bate of las word **erken nie**

Joernaalinskrywing:

GEEN

Rekeningkundige hantering *vervolg...*

- **Waardevermindering** moet voorsien word oor die nuttige lewensduur van die bate of oor die huurtermyn indien korter as die nuttige lewensduur indien daar onsekerheid is of die eiendomsreg oorgedra gaan word aan die einde van die huurtermyn.

Joernaal inskrywing:

Dt Waardevermindering

Kt Opgelope waardevermindering

- **Maandelikse betaling** van huurpaalement: Betalings word toegedeel tussen finansieringskoste en kapitaal. Die verdeling tussen finansieringskoste en kapitaal word met behulp van 'n finansiële sakrekenaar en amortisasietabel bereken (Sien studiegids en handboek vir die gebruik van 'n sakrekenaar). Finansieringskoste word as uitgawe erken in die wins of verlies staat en die kapitaal gedeelte is 'n vermindering van die bruikhuur las/verpligting.

Joernaalinskrywing:

Dt Bruikhuur las/verpligting

Dt Finansieringskoste

Kt Bank

Rekeningkundige hantering vervolg...

- **GEEN waardevermindering** word erken nie aangesien daar geen bate in die die boeke van die huurder erken word vir 'n bedryfshuur nie.

Joernaalinskrywing:

GEEN

- **Maandelikse betaling** van huurpaalement: Huuruitgawe moet erken word in die staat van wins of verlies en ander omvattende inkomste op 'n reguitlyn basis oor die huur termyn. **Let op** dat die **verskil tussen die kontantvloei** (bank betaling) en **uitgawe** in die staat van wins of verlies en ander omvattende inkomste tot 'n **opgelope- of vooruitbetaalde uitgawe** lei wat in die **staat van finansiële posisie** geopenbaar moet word (sien voorbeeld 6 bl 149 in studiegids).

Joernaalinskrywing:

Dt Huuruitgawe (W/L)

Dt/Kt Vooruitbetaalde uitgawe (SFP)/
 Opgelope uitgawe (SFP)

Kt Bank

Openbaarmaking in die finansiële state van die huurder:

- **Staat van finansiële posisie:**
 - Bate: Nie-bedryfsbates
 - Bruikhuur las: Nie-bedryfslaste
 - Huidige gedeelte van bruikhuur las - bedryfslaste
 - Notas – Eiendom, aanleg en toerusting, langtermyn lenings

Verwys asseblief na u studiegids, studiebrief en handboek vir gedetailleerde voorbeelde.
- **Staat van wins en verlies en ander omvattende inkomste:**
 - Finansieringskoste
 - Notas

Openbaarmaking in die finansiële state van die huurder:

- **Staat van finansiële posisie:**
 - Bedryfsbates/laste: Opgelope- of vooruitbetaalde uitgawe (Indien van toepassing)
- **Staat van wins of verlies en ander omvattende inkomste:**
 - Bedryfshuur uitgawe
 - Notas tot die finansiële state

LET OP:

Gebruik hierdie as 'n riglyn. Werk deur die studiematerial en handboek en voeg detail by tot hierdie basiese raamwerk. Doen die vrae in die studiebriefe en verwys terug na hierdie raamwerk.

VOORBEELD 1 - *Bruikhuur:*

Apple Bpk sluit op 1 Januarie 20.0 'n huurooreenkoms met BlackCherry Bpk. Die huurooreenkoms word as 'n bruikhuur geklassifiseer. Apple Bpk se jaareinde is 31 Desember. Die huurooreenkoms bevat die volgende bepalinge:

Termyn: 5 jaar

Paaielemente: R 25 000, jaarliks agterna betaalbaar op 31 Desember.

Rentekoers: 12.0535% per jaar

Die kontrak bepaal dat Apple die keuse het om die eienaarskap van die bate aan die einde van die termyn teen 'n nominale bedrag te verkry. Dit is egter onseker by aanvanklike erkenning of hierdie keuse uitgeoefen sal word. Indien Apple Bpk nie die paaielemente betaal soos ooreengekom nie, kan BlackCherry Bpk die bate terugneem. Die bate het met die aanvang van die huur 'n kontantverkoopprys van R105 000 gehad. Op hierdie datum word die nutsduur as vyf jaar beraam.

Gevra:

Verantwoord die bruikhuur in die finansiële state van Apple Bpk.

OPLOSSING:

1. Die huur is as 'n bruikhuur geklassifiseer
2. Die bate moet in die finansiële rekords van Apple erken word en ook 'n bruikhuurverpligting in die staat van finansiële posisie.
3. Waardevermindering moet op die bate afgeskryf word.
4. Die maandelikse betaling van die huurpaaielement moet opgedeel word tussen 'n kapitaal- en finansieringskoste gedeelte (Die gebruik van 'n finansiële sakrekenaar is hiervoor nodig). Die finansieringskoste word as uitgawe erken in die staat van wins of verlies en ander omvattende inkomste en die kapitaal gedeelte word as 'n vermindering van die bruikhuurverpligting teboekgestel.

BEREKENINGE:

Aanvanklike erkenning op 1 Januarie 20.0:

	Dt	Kt
Masjien (SFP)	90 000	
Bruikhuurverpligting (SFP)		90 000

Die bate en verpligting moet by aanvanklike erkenning teen die billike waarde van die bate, of teen die huidige waarde van die minimum huurbetalings, indien dit laer is as die billike waarde, erken word.

Berekening van die huidige waarde (PV):

$PMT = 25\,000$, $n = 5$, $i = 12.0535\%$, $FV = 0$

$PV = 90\,000$ (afgerond)

Billike waarde = R 105 000

Die bate en verpligting word dus by aanvanklike erkenning teen R 90 000 erken.

Waardevermindering moet jaarliks op die bate afgeskryf word:

Bate is erken teen R 90 000. Die verwagte lewens duur is 5 jaar.

Dus $90\,000 / 5 = R\,18\,000$ per jaar.

	Dt R	Kt R
Waardevermindering (W of V)	18 000	
Opgelepe waardevermindering (SFP)		18 000

Rekeningkundige hantering wanneer die eerste paalement op 31 Desember 20.0 betaal word:

	Dt R	Kt R
Bruikhuurverpligting (SFP)	14 152	
Finansieringskoste (W of V)	10 848	
Bank (SFP)		25 000

Die **verdeling tussen die kapitaal en rente** gedeelte moet met die hulp van 'n finansiële sakrekenaar bereken word en 'n **amortisasietabel** moet opgestel word. Na berekening sal dit soos volg lyk. (Verwys na handboek bl 280 vir illustrasie vir die gebruik van 'n sakrekenaar):

Jaar	Paalement	Rente	Kapitaal	Saldo
	R	R	R	R
				R 90,000
1	25000	R -10,848	R 14,152	R 75,848
2	25000	R -9,142	R 15,858	R 59,991
3	25000	R -7,231	R 17,769	R 42,221
4	25000	R -5,089	R 19,911	R 22,311
5	25000	R -2,689	R 22,311	R -0

Rekeningkundige hantering wanneer tweede paalement op **31 Desember 20.1** betaal word:

	Dt R	Kt R
Bruikhuurverpligting (SFP)	15 858	
Finansieringskoste (W of V)	9 142	
Bank (SFP)		25 000

OPENBAARMAKING:**STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE SOOS OP 31 DESEMBER 20.0**
BATES**R****Nie-bedryfsbates**

Eiendom, aanleg en toerusting (90 000 – 18 000)

72 000

Bedryfsbates**EKWITEIT EN LASTE**
EKWITEIT**Nie-bedryfslaste**

Bruikhuur verpligting (90 000 – 14 152 – 15 858)

59 990

BedryfslasteKorttermyn gedeelte van bruikhuur verpligting (*Gedeelte betaalbaar in die volgende 12 maande*)

15 858

STAAT VAN WINS OF VERLIES EN ANDER OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE
JAAR GEEINDIG 31 DESEMBER 20.0**R**

Verkope

xxxxx

Koste van verkope

(xxxxx)

Bruto wins

xxxxx

Uitgawes

Ander uitgawes

xxxxx

Finansieringskoste

10 848

Notas tot die finansiële state:**2. Wins voor belasting****Die volgende is by die berekening van wins voor belasting in ag geneem:****R**

Waardevermindering

18 000

3. Eiendom, aanleg en toerusting

	R
Drabedrag begin van die jaar	-
Kosprys	-
Opgelope waardevermindering	-
Bewegings:	
Toevoegings	90 000
Waardevermindering	(18 000)
Drabedrag einde van die jaar	72 000
Kosprys	90 000
Opgelope waardevermindering	(1800)

4 Langtermyn lening

	R
Totale verpligting onder bruikhuur ooreenkoms	75 848
Korttermyn gedeelte betaalbaar binne die volgende 12 maande	(15 858)
Langtermyn gedeelte van bruikhuur verpligting	59 990

Die masjien dien as sekuriteit vir bogenoemde verpligting. Die lening dra rente teen 12.0535% per jaar en is terugbetaalbaar in 5 jaarlikse paaieimente van R 25 000 beginnende op 31 Desember 20.0. Die periode van die huur is 5 jaar.

Rekonsiliasie van die toekomstige minimum huur betalings op 31 Desember 20.0 en hul huidige waarde:

	Tot en met 1 jaar R	1 tot 5 jaar R	Total R
Bedrag op staat van finansiële posisie datum	25 000	75 000	100 000
Finansierings koste	(9 142)	(15 009)	(24 151)
Huidige waarde	15 858	59 990	75 848

VOORBEELD 2 - *Bedryfshuur:*

Die volgende inligting het betrekking op 'n masjien wat deur Apple Bpk vanaf BlackCherry Bpk, ingevolge 'n bedryfshuur ooreenkoms gehuur word. Die kontantprys van die masjien is R70 000. Die huurtermyn is vanaf 1 Januarie 20.6 tot 31 Desember 20.8. Die maandelikse huurpaalement is R2 500 per maand vir die eerste 24 maande en R250 per maand daarna.

Gevra:

Verantwoord die bedryfshuur rekeningkundig in die finansiële state van Apple Bpk.

OPLOSSING:

Verwys na raamwerk vir leiding.

Die huur is geklasifiseer as 'n bedryfshuur.

1. Die masjien word **NIE** as 'n **bate** erken in die rekords van Apple beperk nie aangesien dit 'n bedryfshuur is. Daar word ook **geen bedryfshuur verpligting erken nie**.
2. **GEEN waardevermindering** word op die masjien afgeskryf nie aangesien daar geen bate erken is nie
3. **SLEGS** die uitgawe moet erken word in die staat van **wins of verlies en ander omvattende inkomste**. Let wel dat die uitgawe op 'n reguitlyn basis erken moet word. Dit beteken dus dat indien die paalemente van jaar tot jaar verskil, dit **geegaliseer** moet word. Die verskil tussen die kontantvloei en die uitgawe in die staat van wins of verlies en ander omvattende inkomste sal 'n **opgelope- of vooruitbetaalde uitgawe tot gevolg** he wat in die **staat van finansiële posisie** geopenbaar moet word.

Berekeninge:

Egaliseer huurpaalemente:

	R
Huurpaalemente eerste 24 maande ($R2\ 500 \times 24$) =	60 000
Huurpaalemente volgende 12 maande ($R250 \times 12$) =	3 000
Totale huur betaal	<u>63 000</u>
$R63\ 000 / 36$ maande = R1 750 per maand	

Jaarlikse vooruitbetaalde bedrag 1 Januarie 20.6 tot 31 Desember 20.7:

Vir 12 maande ($R1\ 750 \times 12$)	21 000
Werklik betaal ($R2\ 500 \times 12$)	30 000
Vooruitbetaalde uitgawe per jaar	<u>9 000</u>

Tekort 1 Januarie 20.8 tot 31 Desember 20.8:

Vir 12 maande ($R1\ 750 \times 12$)	21 000
Werklik betaal ($R250 \times 12$)	3 000
Tekort	18 000

JOERNALE:**Jaar geëindig 31 Desember 20.6**

	Dt R	Kt R
Bedryfshuur uitgawe (W of V)	21 000	
Vooruitbetaalde uitgawe (SFP)	9 000	
Bank (SFP)		30 000

Jaar geëindig 31 Desember 20.7

Bedryfshuur uitgawe (W of V)	21 000	
Vooruitbetaalde uitgawe (SFP)	9 000	
Bank (SFP)		30 000

Jaar geëindig 31 Desember 20.8

Bedryfshuur uitgawe (W of V)	21 000	
Bank (SFP)		3 000
Vooruitbetaalde uitgawe (SFP)		18 000

OPENBAARMAKING:**STAAT VAN WINS OF VERLIES EN ANDER OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE
JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 20.6**

	R
Verkope	xxxxx
Koste van verkope	(xxxxx)
Bruto wins	xxxxx
Uitgawes	
Ander uitgawes (Bedryfshuur uitgawe word hier ingesluit)	21 000

Aantekeninge tot die finansiële state:

Wins voor belasting

1. Wins voor belasting word getoon nadat die volgende items in berekening gebring is:

	R
Bedryfshuur uitgawe op masjienerie	21 000
Betaal vir die jaar	30 000
Vooruitbetaal	(9 000)

2. Bedryfshuurverpligting

Die totaal van die toekomstige huurbetalings dek die volgende tydperke:

	R
Nie later as 1 jaar nie (2500 x 12)	30 000
Later as 1 jaar maar nie later as 5 jaar nie (250 x 12)	3 000
Later as 5 jaar	-

Let op dat die werklike kontant bedrae betaal en nie die geegaliseerde bedrae nie, word in die aantekening 2 gebruik.

STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE SOOS OP 31 DESEMBER 20.6

	R
BATES	
Nie-bedryfsbates	
Eiendom, aanleg en toerusting	xxxxxx
Bedryfsbates	
Vooruitbetaalde uitgawe	9 000

BYLAE E: MEI 2012 EKSAMENS VRAESTEL & OPLOSSING

Hierdie vraestel bestaan uit NEGE (9) bladsye

N.B.:

1. Hierdie vraestel bestaan uit **VIER** (4) vrae.
2. Alle vrae moet beantwoord word.
3. Basiese berekeninge moet, waar toepaslik, getoon word.
4. Maak seker dat u die regte eksamenantwoordboek (blou vir rekeningkunde) van die opsiener ontvang.
5. Elke vraag wat gedoen word, moet op 'n volgende skoon bladsy begin word.

6. **VOORGESTELDE TYDTAFEL:**

Vraag Nr	Onderwerp	Punte	Tyd in minute
1	Hure	16	19
2	Staat van finansiële posisie en relevante notas	34	41
3	Staat van omvattende inkomste en wins voor belasting nota	33	40
4	Staat van verandering in ekwiteit	17	20
		100	120

VRAAG 1 (16 punte) (19 minute)

Die volgende inligting is beskikbaar ten opsigte van 'n masjien wat deur Webb Bpk aangekoop is van Ellis Bpk in terme van 'n bedryfshuur:

Die kontantprys van die masjien was R90 000.

Die huurtermyn is van 1 Maart 2009 tot 28 Februarie 2012.

Die maandelikse huur betaling is R3 000 per maand vir die eerste 12 maande waarna dit sal verhoog met 15% vir die volgende 12 maande en daarna verlaag na R1 200 per maand vir die oorblywende tydperk.

Die verskaffer het gewaarborg dat die masjien 1 000 000 produkte per jaar sal produseer vir die duur van die huurtermyn.

Die huurooreenkoms stipuleer dat die maatskappy nie enige ander huurooreenkomste mag aangaan sonder die toestemming van die verhuurder nie.

GEVRA:

Toon **al** die joernaal inskrywings **per jaar vir die volle tydperk** van die huur van Webb Bpk vir die jare geëindig 28 Februarie. Toon datums en alle berekeninge. Ignoreer inkomstebelasting implikasies en joernaal omskrywings.

VRAAG 2 (34 punte) (41 minute)

Die volgende inligting was verkry uit die boeke van Jameson (Edms) Bpk op 28 Februarie 2010:

	R
Aandelekapitaal.....	200 000
Behoue verdienste – 01/03/2009.....	500 000
Grond teen kosprys	800 000
Fabrieksgebou teen kosprys (<i>nota 4</i>)	1 500 000
Opgelope waardevermindering:	
– Fabrieksgebou (28/02/2010) (<i>nota 4</i>).....	200 000
Meubels en toebehore teen drabedrag (28/02/2010) (<i>nota 5</i>).....	225 000
Beleggings teen kosprys (<i>nota 7</i>)	13 000
Voorraad teen kosprys (<i>nota 6</i>)	150 000
Handels- en ander debiteure	557 000
Voorsiening vir kredietverliese	35 500
Bankoortrekking	270 000

Addisionele inligting:

Die finansiële direkteur het ook die volgende inligting verskaf:

1. Wins na belasting vir die jaar was R2 033 909. Hierdie is nadat alle nodige aanpassings teboekgestel is.
2. Die kantoor geboue word gehuur deur Jameson (Edms) Bpk in terme van 'n bedryfshuur:

Die huurtermyn is 6 jaar. Die huurpaaielemente is R11 500 per maand vir die eerste 2 jaar en R12 700 per maand vir die oorblywende tydperk. Die huur het op 1 Maart 2009 in aanvang geneem.

3. Jameson (Edms) Bpk het 'n huurooreenkoms aangegaan met Daniels (Edms) Bpk op 1 Maart 2009 vir 'n nuwe masjien. Die huur was geklasifiseer as 'n bruikhuur. Die rentekoers was 12% per jaar. Die masjien het 'n kontant verkoopprys van R105 000 aan die begin van die huurooreenkoms gehad. Huurpaaielemente is halfjaarliks agteruit betaalbaar oor 'n tydperk van 3 jaar. Die maatskappy maak voorsiening vir waardevermindering volgens die reguitlyn metode oor die nuttige lewensduur van die bate, wat geag word 5 jaar te wees.

Die volgende amortisasie skedule is deur die finansiële bestuurder bereken:

Datum	Betaling	Rente	Kapitaal	Uitstaande balans
	R	R	R	R
01/03/2009				105 000
31/08/2009	- 21 353	- 6 300	- 15 053	89 947
28/02/2010	- 21 353	- 5 397	- 15 956	73 991
31/08/2010	- 21 353	- 4 439	- 16 914	57 077
28/02/2011	- 21 353	- 3 425	- 17 928	39 149
31/08/2011	- 21 353	- 2 349	- 19 004	20 144
28/02/2012	- 21 353	- 1 209	- 20 144	0

4. Die fabriek van Jameson (Edms) Bpk is geleë op erf 235, Midrand en is eienaargeokupeerd. Die fabrieksgebou was geherwaardeer deur 'n geswore waardeerder, Mnr J Wrong, op 28 Februarie 2010 teen 'n netto vervangingswaarde van R1 430 000 (uitgesluit die grond). Die fabriek word gedepresieër op die reguitlyn metode oor 'n tydperk van 15 jaar. Die fabriek was presies 2 jaar oud aan die einde van die jaar.
5. Al die meubels en toebehore was aangekoop op 1 Maart 2008. Die maatskappy maak voorsiening vir waardevermindering op meubels en toebehore teen 25% per jaar volgens die verminderde saldo metode. Geen verkope van meubels en toebehore het plaasgevind sedert datum van aankope nie.
6. Sluitingsvoorraad op hande vir die jaar geëindig 28 Februarie 2010 het uit die volgende bestaan:

	R
Roumateriaal teen kosprys	100 000
Werk-in-proses teen kosprys	30 000
Sluitingsvoorraad	20 000
	<u>150 000</u>

Weens die huidige ekonomiese omstandighede was die netto realiseerbare waarde van die roumateriaal en die sluitingsvoorraad 5% laer as die kosprys daarvan, terwyl die netto realiseerbare waarde van werk in proses die kosprys met R7 000 oorskry.

7. Beleggings bestaan uit die volgende:

6 000 Gewone aandele van R2,00 elk in J&B (Edms) Bpk aangekoop vir R12 000. Transaksiekoste het R1 000 beloop. J&B (Edms) Bpk het 60 000 gewone aandele uitgereik gedurende die jaar. 'n Toename in billike waarde aansuiwering van R5 000 moet nog aan die einde van die finansiële jaar teboekgestel word. Hierdie aandele is geklasifiseer as 'n belegging nie-gehou-vir-verhandeling.

8. Die maatskappy het 'n dividend van 5c per aandeel verklaar op 28 Februarie 2010. Hierdie dividende was op 31 Maart 2010 betaal. Die totale uitgereikte aandelekapitaal van Jameson (Edms) Bpk op jaareinde het bestaan uit 18 000 gewone aandele. Die gemagtigde aandelekapitaal van Jameson (Edms) Bpk bestaan uit 30 000 gewone aandele.

GEVRA:

Berei die Staat van Finansiële Posisie **en slegs** die volgende notas van Jameson (Edms) Beperk voor op 28 Februarie 2010:

- Eiendom, aanleg en toerusting (EAT)
- Bruikhuurverpligting

Ignoreer vergelykende syfers en die rekeninkundige beleid nota. Toon alle berekeninge. Die Staat van Finansiële Posisie moet voldoen aan die vereistes van die Maatskappywet en Algemeen Aanvaarde Rekeninkundige Praktyk.

VRAAG 3 (33 punte) (40 minute)

Die volgende inligting was verkry uit die boeke van Polo Beperk, 'n genoteerde maatskappy, vir die finansiële jaar geëindig 30 Junie 2010:

	R
Lening aan Prada Bpk (<i>nota 9</i>).....	165 000
Beleggings teen kosprys (<i>nota 8</i>).....	202 000
11% Langtermynlening van Levi Bpk (<i>nota 2</i>).....	90 000
Grond teen kosprys.....	100 000
Geboue teen kosprys.....	1 654 000
Aanleg en masjinerie teen drabedrag (01/07/2009).....	1 457 500
Meubels en toerusting teen drabedrag (01/07/2009).....	310 000
Opgelope waardevermindering:	
- Aanleg en masjinerie (01/07/2009).....	1 192 500
- Meubels en toerusting (01/07/2009).....	110 000
Inkomste/Verkope (Ingesluit BTW @ 14%).....	3 306 000
Ander inkomste (<i>nota 3</i>).....	41 575
Administratiewe uitgawes (<i>nota 4 + 5</i>).....	772 600
Ander uitgawes (<i>nota 6</i>).....	68 700
Inkomstebelasting uitgawe (<i>neem aan korrek</i>).....	4 800

Addisionele inligting:

1. Polo Beperk handhaaf 'n jaarlikse bruto winspersentasie van 35%.
2. Die 11% langtermynlening van Levi Beperk het op 1 Julie 2005 ontstaan. Die kapitaal is terugbetaalbaar in 8 gelyke paaielemente beginnende op 30 November 2007. Rente op die lening is halfjaarliks betaalbaar op 30 November en 30 Junie elke jaar.
3. Die volgende is, onder andere, reeds ingesluit in “**ander inkomste**”:

Rente ontvang:	R
Prada Beperk	?
Bankrekening	6 500
Handels- en ander debiteure	1 750

Dividende ontvang:	R
Armani Beperk	4 700
Guess Beperk (<i>verwys nota 8</i>)	?
Guess Beperk het 'n dividend verklaar en betaal van 10c per aandeel gedurende die jaar.	

4. “Administratiewe uitgawes” bestaan uit die volgende:

	R
Salarisse en lone	750 000
Skryfbehoeftes	1 100
Telefoon	2 700
Ouditeursvergoeding – Reis koste	3 100
Ouditeursvergoeding – Oudit fooie	11 500
Water en elektrisiteit	4 200

5. Sleutel personeel van Polo Beperk en sy filiaal is as volg:

	Polo Bpk	Filiaal
Voorsitter van die raad.....	Mnr C	Mnr A
Bemarkingsbestuurder.....	Mnr B	-
Uitvoerende direkteur	Mnr A	Mnr C
Finansiële direkteur	-	Mnr B

Salarisse en lone van Polo Beperk sluit die volgende vergoeding in wat aan senior sleutelpersoneel betaal is:

	R
5.1 Mnr A	300 000
Mnr B	250 000
Mnr C	200 000
Elk van die direkteure het ook 'n totale vergoeding van R3 200 ontvang vir vergaderings bygewoon gedurende die jaar.	

5.2 Die volgende direkteursvergoeding was betaal deur die filiaal van Polo Beperk:

	R
Mnr A	230 000
Mnr B	200 000
Mnr C	180 000

5.3 'n Pensioen van R75 000 was betaal aan Mev H. (Sy is die weduwee van 'n vorige uitvoerende direkteur van Polo Beperk.)

6. Die volgende is reeds ingesluit by “ander uitgawes”:

	R
Rente betaal – Langtermynlening (<i>nota 2</i>)	?
Diverse uitgawes	1 900
Kredietverliese afgeskryf	3 100
Rente betaal – bankoortrekking	4 200

7. Die volgende waardevermindering moet nog teboekgestel word:

7.1 Al die masjinerie was aangekoop op 31 Maart 2008 vir R2 500 000. Installasie koste het R150 000 beloop. Die maatskappy maak voorsiening vir waardevermindering op masjinerie teen 20% per jaar op die reguitlyn metode. Gedurende die huidige finansiële jaar was al die masjinerie onttrek van die produksie proses vir 'n periode van 9 maande en is gebruik in die konstruksie van die geboue. Geen verkoop- of aankoop transaksies het gedurende die huidige finansiële jaar plaasgevind nie. Die volgende direkte kostes toeskryfbaar aan geboue is na geboue gedebiteer:

Arbeid	R 554 000
Materiaal.....	R 1 100 000

7.2 Geboue word afgeskryf oor 'n tydperk van 25 jaar ingevolge die reguitlyn metode. Die konstruksie van die geboue was voltooi gedurende die jaar en was op 1 April 2010 in gebruik geneem.

7.3 Op 31 Maart 2010 is meubels en toerusting met 'n kosprys van R80 000 en opgelope waardevermindering van R35 000 tot en met die begin van die finansiële jaar, ingeruil teen 'n verlies van R4 500, as gedeeltelike betaling vir nuwe toerusting wat R75 000 gekos het. Meubels en toerusting word afgeskryf teen 10% per jaar volgens die reguitlyn metode.

Waardevermindering word bereken tot die naaste Rand.

8. **Beleggings** bestaan uit die volgende:

8.1 10 000 Gewone aandele in Armani Beperk aangekoop teen 'n kosprys van R42 000. Die totale uitgereikte aandeelkapitaal van Armani Beperk bestaan uit 70 000 gewone aandele. Armani Beperk se aandele het op die Johannesburgse Sekuriteite Beurs verhandel teen 'n prys van R5,50 elk op 30 Junie 2010. Hierdie aandele vorm deel van Polo Bpk se aandele handelings portefeulje.

8.2 80 000 Gewone aandele in Guess Beperk aangekoop teen R2 elk. Die totale uitgereikte aandeelkapitaal van Guess Beperk bestaan uit 750 000 gewone aandele. Guess Beperk se aandele het op die Johannesburgse Sekuriteite Beurs verhandel teen R2,70 elk op 30 Junie 2010. Hierdie belegging was aangewys as nie-gehou-vir-verhandeling.

8.3 Geen inskrywing is nog gemaak ten opsigte van die herwaardasie van bogenoemde beleggings nie.

9. Die 15% langtermynlening was gemaak aan Prada Bpk op 1 September 2009. Geen kapitaal is terugbetaal op jaareinde nie. Polo Bpk besit 5 000 van die totale uitgereikte aandeelkapitaal van 7 000 van Prada Bpk.

GEVRA:

Berei die Staat van Omvattende Inkomste **en** die wins voor belasting nota van Polo Beperk voor vir die jaar geëindig 30 Junie 2010 in ooreenstemming met die vereistes van die Maatskappywet en Algemeen Aanvaarde Rekeningkundige Praktyk.

Ignoreer vergelykende syfers en die rekeningkundige beleid nota . Toon alle berekeninge.

VRAAG 4 (30 punte) (36 minute)

Die volgende inligting was verkry uit die boeke van Malemone Beperk op 31 Maart 2012:

	R
Aandelekapitaal – Gewone aandele	1 200 000
– 10% Kumulatiewe voorkeuraandele.....	850 000
Behoue verdienste – 1 April 2011	351 000
Kantoorgeboue teen kosprys 31 Maart 2012.....	350 000
Opgelope waardevermindering – kantoorgeboue 31 Maart 2012.....	70 000
Belegging in Maraisane Beperk.....	300 000
Merk-tot-Mark reserwe.....	100 000
Kapitaalaflossingsreserwefonds	450 000

Addisionele inligting:

1. Malemone Beperk was geïnkorporeer op 1 April 2009 met 'n gemagtigde aandelekapitaal van:
 - 500 000 Gewone sonder pari waarde aandele
 - 300 000 10% Kumulatiewe sonder pari waarde voorkeuraandele.

2. 300 000 Gewone aandele was uitgereik teen R4 elk met inkorporasie. Op 1 Julie 2009 is 100 000 kumulatiewe voorkeuraandele uitgereik teen R7,48 elk.

Op 1 Augustus 2011 het Malemone Beperk 12 000 10% kumulatiewe voorkeuraandele uitgereik teen R8,50 per aandeel.

3. Die volgende transaksies wat verband hou met die ekwiteit van die maatskappy moet nog teboekgestel word in die huidige finansiële jaar:

- 3.1 100 000 Gewone aandele was uitgereik op 5 April 2011 teen R5 elk. Aandeleuitreikingskoste het R1 000 beloop. Aandeleuitreikingskoste moet afgeskryf word teen behoue verdienste.

- 3.2 Op 1 Mei 2011 is 'n kapitalisasie uitgif gemaak van een (1) nuwe gewone aandeel vir elke vyf (5) gewone aandele gehou teen R7,50 elk. Dit is gedoen met die minimum effek op verdeelbare reserwes.

- 3.3 Totale omvattende inkomste vir die jaar, nadat waardevermindering korrek bereken en teboekgestel is, maar voor herwaardasie van kantoorgeboue, was R536 700.

4. n Kantoorgebou was aangekoop op 1 April 2009 vir R350 000. Dit was gedepresieër teen 10% per jaar op 'n regitlyn metode.

Die maatskappy het besluit om die kantoorgebou aan die begin van die jaar teen bruto vervangings basis te herwaardeer. Die koste van 'n nuwe soortgelyke gebou op 2 April 2011 was R375 000. Hierdie herwaardasie is nog nie teboekgestel nie.

5. Op 1 Oktober 2010 het Malemone Beperk 50 000 gewone aandele, wat as 'n finansiële bate nie-gehou-vir-verhandeling geklasifiseer is, van Maraisane Beperk aangekoop teen 'n koste van R4 per aandeel. Maraisane Beperk het 'n uitgereikte aandelekapitaal van 500 000 gewone aandele.

Die markwaarde van die gewone aandele in Maraisane Beperk op die Johannesburgse Sekuriteite Beurs was onderskeidelik soos volg:

31 Maart 2011	R6 per aandeel
31 Maart 2012	R7 per aandeel

Huidige jaar se herwaardasie van die belegging is nog nie teboekgestel nie.

6. Op 20 Maart 2012 is 'n finale dividend van 12c per aandeel op gewone aandele verklaar.

Geen dividend was verklaar en betaal gedurende die vorige finansiële jaar nie weens die feit dat daar geen wins gemaak is nie.

GEVRA:

Berei die Staat van Veranderinge in Ekwiteit van Malemone Beperk voor vir die jaar geëindig 31 Maart 2012 in ooreenstemming met die vereistes van die Maatskappywet en Algemeen Aanvaarde Rekeningkundige Praktyk.

Ignoreer vergelykende syfers. Toon alle berekeninge.

MEMORANDUM

FAC2601

MAY 2012

OPLOSSING 1

Egalisasie van bedryfshuur betalings:

$$(3\,000 \times 12) + [(3\,000 \times 115\%) \times 12] + (1\,200 \times 12) / 36$$

$$36\,000 + 41\,400 + 14\,400 / 36$$

$$= R2\,550 \text{ per maand}$$

Jaarlikse vooruitbetaling 1 Maart 2009 tot 28 Februarie 2010:

	R
Vir 12 maande (2 550 x 12)	30 600
Werklik betaal (3 000 x 12)	36 000
Vooruitbetaling per jaar	<u>5 400</u>

Jaarlikse vooruitbetaling 1 Maart 2010 tot 28 Februarie 2011:

	R
Vir 12 maande (2 550 x 12)	30 600
Werklik betaal (3 450 x 12)	41 400
	<u>10 800</u>

Tekort 1 Maart 2011 tot 28 Februarie 2012:

	R
Vir 12 maande (2 550 x 12)	30 600
Werklik betaal (1 200 x 12)	14 400
	<u>16 200</u>

Joernaal inskrywings

	Dt R	Kt R
Jaar geeindig 28 Februarie 2010		
Bedryfshuur uitgawe (SvOI)	30 600	
Vooruitbetaalde uitgawe (SFP)	5 400	
Bank		36 000
Jaar geeindig 28 Februarie 2011		
Bedryfshuur uitgawe (SvOI)	30 600	
Vooruitbetaalde uitgawe (SFP)	10 800	
Bank		41 400
Jaar geeindig 28 Februarie 2012		
Bedryfshuur uitgawe (SvOI)	30 600	
Bank		14 400
Vooruitbetaalde uitgawe (SFP)		16 200

OPLOSSING 2

JAMESON (EDMS) BPK

STAAT VAN FINANSIELE POSISIE OP 28 FEBRUARIE 2010

	Notas	R
BATES		
Nie-bedrysbates		2 557 000
Eiendom, aanleg en toerusting		2 539 000
Ander finansiële bates		18 000
Bedryfsbates		665 500
Voorraad		144 000
Handels- en ander debiteure		521 500
Totale bates		3 222 500
EKWITEIT EN LASTE		
Totale ekwiteit		2 868 009
Aandele kapitaal		200 000
Behoue verdienste		2 533 009
Ander komponente van ekwiteit (130 000 + 5 000)		135 000
Nie-bedryfslaste		
Bruikhuurverpligting		39 149
Bedryfslaste		315 342
Bank oortrekking		270 000
Opgelope gedeelte van bruikhuur verpligting		9 600
Korttermyn geddelte van langtermyn lening		34 842
Dividende betaalbaar		900
Totale ekwiteit en laste		3 222 500

JAMESON (EDMS) BPK
NOTAS OP 28 FEBRUARIE 2010

1. EIENDOM, AANLEG EN TOERUSTING

	Meubels en toebehore	Toerusting	Fabrieks geboue	Grond	Totaal
Drabedrag 01/03/2009	300 000	0	1400 000	800 000	2 500 000
Kosprys	400 000	0	1500 000	800 000	2 700 000
Opgelope waardevermindering	(100 000)	0	(100 000)	0	(200 000)
Bewegings					
Toevoegings	0	105 000	0	0	105 000
Waardevermindering	(75 000)	(21 000)	(100 000)	0	(196 000)
Herwaardasie	0	0	130 000	0	130 000
Drabedrag 28/02/2010	225 000	84 000	1430 000	800 000	2 539 000
Kosprys/Waardasie	400 000	105 000	1430 000	800 000	2 735 000
Opgelope waardevermindering	(175 000)	(21 000)	0	0	(196 000)

Fabrieks geboue is gelee op erf 235, Midrand. Die fabrieks gebou was geherwaardeer deur 'n geswore waardeerder, Mnr J Wrong, op 28 Februarie 2010 volgens die netto vervangingswaarde.

2. Bruikhuurverpligting – langtermyn lening

	R
Totale las onder bruikhuur	73 991
Min : Huidige gedeelte betaalbaar binne 1 jaar [16 914 + 17 928]	(34 842)
Langtermyn gedeelte van bruikhuur las	39 149

Die begenoemde las is verseker deur bruikhuur ooreenkoms ten opsigte van Masjinerie. Die effektiewe rentekoers is 12% per jaar. Die volle lening is terugbetaalbaar in 6 twee-jaarlikse paalemente van R 21 353 elk.

**Rekonsiliasie tussen totale minimum huur betalings en hul huidige waarde:
Op 28 Februarie 2010**

Toekomstige minumim huur betalings	
- Nie later as 1 jaar nie	42 706
- Later as 1 jaar, maar nie later as 5 jaar nie	42 706
Min : Finansieringskoste(4 439 + 3 425 + 2 349 + 1 209)	(11 422)
Huidige waarde	73 990
- Nie later as 1 jaar nie (16 914 + 17 928)	34 842
- Later as 1 jaar maar nie later as 5 jaar (19 004 + 20 144)	39 148

Berekeninge:

1. Bedryfshuur – kantoor geboue

Betalings jaar 1 - 2:	
11 500 x 24 [12 x 2] =	276 000
Betalings jaar 3 – 6:	
12 700 x 48 [12 x 4] =	609 600
	<u>885 600</u>
Egaliseer betalings : 885 600 / 6 =	147 600
Betalings gemaak : 11 500 x 12 =	138 000
=	147 600
Opgelope huur =	9 600

2. Fabrieks gebou:

Waardevermindering vir die jaar:	
1500 000/15 =	100 000
Kosprys	1500 000
Opgelope waardevermindering	(200 000)
Drabedrag op jaar einde	<u>1 300 000</u>
Bruto vervangingswaarde op jaar einde	1 430 000
Herwaardasie : 1 430 000 – 1 300 000 =	130 000

3. Meubels en toebehore:

Drabedrag op jaar einde:		225 000
Drabedrag aan begin van die jaar : $225\,000 \times 100 / 75$	=	300 000
Waardevermindering vir die jaar : $300\,000 - 225\,000$	=	75 000
Kosprys: $300\,000 \times 100 / 75$	=	400 000

4. Voorraad

Bereken NRV op jaar eind:	
Rou materiaal @ kosprys	100 000
NRV: $100\,000 \times 95\%$	95 000
Voltooide goedere@kosprys	20 000
NRV: $20\,000 \times 95\%$	19 000

Voorraad op jaareinde:

Rou materiaal	95 000
Werk in proses	30 000
Voltooide goedere	19 000
Totaal	144 000

5. Handels- en ander debiteure:

Drabedrag op jaar einde :	557 000
Min voorsiening vir krediet verliese:	(35 500)
=	521 500

6. Dividende verklaar:

$$18\,000 \text{ aandele} \times 0.05 = 900$$

7. Beleggings:

Koste :	12 000
Transaksie koste :	1 000
Kosprys :	13 000
Billike waarde aanpassing :	5 000
Billike waarde op jaar einde :	
$13\,000 + 5\,000$	= 18 000

8. Waardevermindering op Masjinerie

105 000 / 5 = 21 000

9. Behoue verdienste

Openings saldo	500 000
Wins vir die jaar	2 033 909
Dividende verklaar	(900)
Sluitings saldo	2 533 009

OPLOSSING 3:a) **POLO BEPERK****STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR GEEINDIG 30 JUNIE 2010****Notas**

	R
Inkomste ($3\,306\,000 \times 100/114$)	2 900 000
Koste van verkope ($65\% \times 2\,900\,000$)	(1 885 000)
Bruto wins ($35\% \times 2\,900\,000$)	1 015 000
Ander inkomste ($41\,575 + 13\,000$)	54 575
Ander uitgawes R($68\,700 - 4\,200 - 10\,725 + 132\,500 + 41\,875 + 20\,515 + 4500$)	(253 165)
Administratiewe uitgawes	(772 600)
Finansieringskoste R($4\,950 + 5\,775 + 4200$)	(14 925)
Wins voor belasting	28 885
Inkomstebelasting uitgawe	(4 800)
Wins vir die jaar	24 085
Ander omvattende inkomste	56 000
Wins op nie-gehou-vir-verhandeling beleggings	56 000
Totale omvattende inkomste	68 685

POLO BEPERK
NOTAS VIR DIE JAAR GEEINDIG 30 JUNIE 2010

1.Wins voor belasting

Wins voor belasting is bereken nadat die volgende items in berekening geneem is:

	R
Inkomste:	
Voortgesette bedrywighede - omset	2 900 000
Inkomste van filiaal (Prada Edms)	
- Rente ontvang R (165 000 x 10/12 x 15%)	20 625
 Inkomste van ander finansiele bates:	
- Genoteerde beleggings – dividende ontvang (80 000 x 0.1) + (4 700)	12 700
 Billike waarde aanpassing op beleggings deur wins of verlies	13 000
 Uitgawes:	
Verlies op die verkoop van nie-bedryfsbates	4500
Direkteurs vergoeding:	
<i>Nie-uitvoerende direkteure:</i>	
- Vergoeding R(203 200 + 180 000)	383 200
<i>Uitvoerende direkteure:</i>	
- Vergoeding R(303 200 + 230 000)	533 200
- Pensioen	75 000
Min betaal deur filiaal R(230 000 + 180 000)	(410 000)
 Totaal betaal deur maatskappy	581 400
 Ouditeurs vergoeding	14 600
- Oudit fooi	11 500
- Uitgawes	3 100
Waardevermindering R(132 500 + 20 515 + 41 875)	194 890

OPLOSSING 3 (vervolg)**Berekeninge:****1. Geboue****1.1 Toevoegings**

Direkte koste - gegee	(554 000 + 1 100 000)		1 654 000
Waardevermindering gekapitaliseer			397 500

$$1.2 \text{ Waardevermindering – huidige jaar (R 2 051 500 / 25 x 3/12)} = 20\,515$$

2. Aanleg en masjinerie

$$2.1 \text{ Koste – openings saldo (R 1 457 500 + 1 192 500)} = 2\,650\,000$$

OR

$$(R\,2\,500\,000 + 150\,000)$$

$$2.2 \text{ Waardevermindering – huidige jaar (R2 650 000 x 20\%)} = 530\,000$$

$$2.3 \text{ Waardevermindering gekapitaliseer (R530 000 x 9 / 12)} = 397\,500$$

$$2.4 \text{ Opgelope waardevermindering – sluitings saldo} = 1\,722\,500$$

$$(1\,192\,500 + 530\,000)$$

$$2.5 \text{ Waardevermindering vir die jaar (uitgawe): } 530\,000 - 397\,500 = 132\,500$$

3. Meubels en toerusting

$$3.1 \text{ Waardevermindering op meubels en toerusting ingeruil – huidige jaar} \\ (R80\,000 \times 10\% \times 9 / 12) = 6\,000$$

$$3.2 \text{ Opgelope waardevermindering op meubels en toerusting ingeruil} \\ (R35\,000 + 6\,000) = 41\,000$$

$$3.3 \text{ Drabedrag op meubels en toerusting ingeruil (R80 000 – 41 000)} = 39\,000$$

$$3.4 \text{ Waardevermindering op Meubels en toerusting op hande – huidige jaar} \\ = 35\,875 \\ (([310\,000 + 110\,000] - 80\,000) \times 10\%) + (75\,000 \times 10\% \times 3 / 12)$$

$$3.5 \text{ Totale waardevermindering – huidige jaar (R6 000 + 35 875)} = 41\,875$$

$$3.6 \text{ Kosprys – sluitings saldo (R420 000 – 80 000 + 75 000)} = 415\,000$$

3.7 Opgelope waardevermindering – sluitings saldo
 (R110 000 – 41 000 + 41 875) =

110 875

4. Rente op langtermyn lening (Levi Edms):

Lening op jaar einde	R 90 000
	Number
Totale betalings betaalbaar	8
Betalings reeds gemaak:	
30/11/2007	1
30/11/2008	1
30/11/2009	1
Betalings oor op 30/06/2010	5
Uitstaande saldo op 30/06/2010	R 90 000
90 000/5 = R18 000 per betaling	
Lening – einde van die jaar	R 90 000
Plus 1 betalings gedurende die jaar gemaak	R 18 000
Lening – begin van die jaar	R 108 000
Uitstaande saldo:	
01/07/2009 – 30/11/2009	R108 000
01/12/2009 – 30/06/2010	R 90 000
Finansierings koste:	
R108 000 x 5/12 x 11%	= R 4 950
R 90 000 x 7/12 x 11%	= R 5 775
Totaal	= R 10 725

5. Rente ontvang van Prada (Edms) op lening

Periode: 01/09/2009 – 30/07/2010

$$165\,000 \times 15\% \times 10 / 12 = 20\,625$$

6. Wins op nie-gehou-vir-verhandeling finansiele bates:

Begin van die jaar: 80 000 aandele @ R 2,00	= R160 000
Einde van die jaar: 80 000 aandele @ R2,70	= R216 000
Wins in ander omvattende inkomste	= R 56 000

7. Billike waarde aanpassing op beleggings deur wins en verlies

Koste begin van die jaar	: 42 000
Billike waarde op jaareinde	: 55 000 (10 000 aandele x R5.50)
Billike waarde aanpassing	: 13 000

8. Direktors vergoeding:

	Uitvoerend		Nie-uitvoerend	
	Polo (Houer)	Prada (Filiaal)	Polo (Houer)	Prada (Filiaal)
Vergoeding:				
Mnr A:				
- Vergoeding	300 000	230 000		
- Vergaderings	3 200			
Mnr C :				
- Vergoeding			200 000	180 000
- Vergaderings			3 200	
	303 200	230 000	203 200	180 000
Pensioen:				
Mev H :	75 000			
	75 000			

OPLOSSING 4

MALEMONE BEPERK

STAAT VAN VERANDERING IN EKWITEIT VIR DIE JAAR GEEINDIG 31 MAART 2012

	Aandele kapitaal – gewone aandele R	Aandele kapitaal – Kumulatiewe voorkeur aandele R	Behoue verdienste R	Kapitaal aflossings rewerwe fonds R	Herwaardasie reserwe – Eiendom, aanleg en toerusting R	Merk to mark reserwe R	Totaal R
Saldo op 1 April 2011	1 200 000	748 000	351 000	450 000	-	100 000	2 849 000
Totale omvattende inkomste vir die jaar:							
Wins vir die jaar			536 700				536 700
Ander omvattende inkomste					20 000	50 000	70 000
Aandele uitgereik							
- Gewone aandele	500 000						500 000
- Voorkeur aandele		102 000					102 000
- Kapitalisasie aandele	600 000		(150 000)	(450 000)			-
Dividende							
- Voorkeur aandele			(156 400)				(156 400)
- Gewone aandele			(57 000)				(57 000)
Aandeel uitreikingskoste			(1 000)				(1 000)
	2 300 000	850 000	523 300	-	20 000	150 000	3 843 300

BEREKENINGE

1. Uitgereikte aandele

Gewone aandele uitgereik $(100\,000 \text{ aandele} \times 5c)$ 500 000

2. Kapitalisasie van aandele

Gewone aandele gekapitaliseer $[(100\,000 + 300\,000) \text{ aandele} / 5 \times 7.5c]$ 600 000

3. Herwaardasie van kantoor geboue

Herwaardasie surplus $[(375\,000 \times 0.8) - (350\,000 \times 0.8)]$ 20 000
OF
 $[375\,000 - (375\,000 \times 10\% \times 2)] -$
 $[350\,000 - (350\,000 \times 10\% \times 2)]$

4. Billike waarde aanpassing

Billike waarde aanpassing op belegging $(50\,000 \times (7 - 6))$ 50 000

5. Dividende

Voorkeur dividende	Vorige jaar: $(748\,000 \times 10\%)$	<u>74 800</u>
	Huidige jaar: $(748\,000 \times 10\%)$	<u>74 800</u>
	$(102\,000 \times 10\% \times 8/12)$	6 800
Gewone dividende	$[(80\,000 + 400\,000) \times 12\%$	<u>57 600</u>

6. Kumulatiwe voorkeur aandele uitgereik:

$$12\,000 \times 8.5 = 102\,000$$